

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climax

175

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

Anul 18 prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoa

septembrie 2024 Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

Don Quijote de la Mancha

CUPRINS

Gheorghe Valerică Cimpoca/ Sensul vieții...4
George Bârligeanu/ Unde pleacă Vale...5
Anton Gagiu/ Doar un nume...6
Gruia Cojocaru/ Seducție în Atlantic...7
Florea Turiac/ Poezii...9
Liliana Moldovan/ Chipurile limbii române...10
Mihai Batog Bujeniță/ Enigme la vedere...11
Stejărel Ionescu/ Poezii ...13
George Petrovai/ Gheorghe Văduva, poet născut...14
Nicolae Mătcaș/ Catrene coralogene...15
Gheorghe Andrei Neagu/ O antologie de autor...16
Ina Maria Nicolae/ Talmaciri...17
Florica Pășan/ Cu oșanul nu te pune...18
Elena Oprea/ Poezii...20
Ștefan Dumitrescu/ Exotica și fascinanta Asie...21
Nicholas Dima/ Preotul Gheorghe Calciu, evocare...23
Ion Teodor Palade/ Mama...24
Colaj liric-Ithaca...25
Lucia Elena Locusteanu/ Bucuria artei...26
Al Florin Țene/ Critica cronicarului...27
Iuliana Leontiu/ Anotimpuri-Poezii...28
Ionuț Țene/ Prima atestare documentară...29
Gheorghe Ctin.Nistoroiu/ Evocare-George Enescu... 31
Emil Proscan/ Poezii...32
George Roca/ O privire sinoptică...33
Anca Sîrghie/ Zodiile inspirației...35
Nicolae Toma/ Să iubim poezia...38
Ion Iancu/ Poezii...39

INFO CLIMATE

Coperta:

Don Quijote de la Mancha

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE

RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev, Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca

Colegiul redacțional: Anton Gagiu, Florea Turiac, George Piteș, Vasile Didoacă Dojana, Ion Teodor Palade, Sebastian Drăgan, Carmen Georgeta Popescu, Elena Oprea

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamal Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Virginia Mateiaș, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semntarilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X

Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni

Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

Miron Radu PARASCHIVESCU

Blestem de Dragoste

Când ți-o fi lumea mai dragă,
să-ți pice dreapta beteagă
și s-ajungi, la cap de pod,
cerșetor, slut și nărod.
Din puterea ta a plină,
suptă de vreo curviștină,
să rămâi sfrijit ca paiul,
urle-ți versul ca buhaiul,
limba să ți se-mpletească,
să vorbești pe păsărească,
să te topești de-a-n picioare,
galbin, ca o lumânare!

Să nu fie boală rea,
care-n tine să nu dea!
Ardite-ar focul, mangalul,
să fii scopit ca muscalul!
Cânte-ți popa din Scriptură,
să-ți văz dafinul pe gură!
Crai parșiv, din țigănie,
că m-ai omorât de vie,
când m-ai luat din casă fată,
crudă și nevinovată,
și m-ai spintecat în două
sub cerul cu lună nouă.

Și-n loc să mă iei mireasă,
m-ai lăsat să zac borțoasă
și te-ai dus, duce-te-ar apa,
unde și-a dus mutul iapa!
Dar de-o fi și-o fi să vîi,
iar în brațe să mă ții,
să-mi săruți țâța și gura
și să-mi stingi din sân arsura,
Vedea-te-aș tot cum te știu:
'nalt, bălan și cilibiu,
cu ochi arzători ca focul;
Aduce-mi-te-ar ghiocul!

POEME

Romanță

De câte ori pe înserat
În târgul mic te-am așteptat,
Când tremurând ca n-ai să vîi,
Umblam pe străzile pustii?
Se însera - și-n câte-o poartă
Pica domol o floare moartă
Ce risipea un stîns parfum
De liliac sau de salcâm.
Prin case albe, cu zorele,
Clipea o lampă sub perdele
Și răsuna un vechi pian
Prin valul serii, sub castan.
O ceață cobora ușor,
Simțeam în suflet un fior,
Iar lampagiu-n cap de uliți
Prindea o stea în vîrf de suliți.
Și se pierdea cu pasul rar
Prin pâcla serii, pe trotuar,
Când eu pîndeam ca și-alte dați
Pe-același drum să te arăți.
Treceam, pe gânduri, fără zor;
Plîngea un greier prin mohor;
Și peste pomi domol cădea
A nopții tainică perdea.
Când te iveai într-un târziu
Prin târgul ce dormea pustiu,
Părea că pomii toți sunt plini
De flori, de cântec și lumini.

Echinox

Te-am așteptat atent. Știam că vîi
Ghicită printre nopți și galaxii.
Al meu ți-e trupul răsunînd în mine
Ca o vioară-n pieptul cui o cânta,
Lumina scapă ca să ne îmbine
Iar vîntul ca pe plante ne-nveșmînta
Și-alungă dintre noi singurătăți.
Scheletul ni-i același, împărțit
Părelnic, între doua entități.

A fost o clipă-n care ne-am simțit
Chemările suind către izvoare
Ce azi sunt fluviu unic și unit.
Tu, gurii mele gura-i ești, și boare,
Cu ochii mei vezi cerul de cicoare
Iar palmele și-au locul pregătit
Din vreme : ale tale pe-al meu umăr,
A mea, căuș pe sîmul tău rotund,
Cealaltă-ncinge coapsele domoale.
Cu tine-ncep și isprăvesc să număr.

În părul tău ca-n unde mă scufund,
Suntem topiți acelorași metale
Iar când ne-atingem în îmbrățișare
Același sunet naștem amîndoi.
Venim din depărtări ce-au fost egale:
Acum înfrînte se-ntîlnesc în noi
Și lor le proiectam aceeași zare.

Ne suntem unul altuia altoi,
Aceași veghe ne-a sporit apoi
Unind același lut și-același cer
În două mlădiate verticale.
Nici zîmbet, nici cuvînt avem
stînger:
Tu visu-mi spui iar eu tristeții tale
Zâmbesc și-i rîd: ne-au împărțit
vecii
Dar astăzi, cer, pămînt, și foc, și apă
Sunt ale unei vaste-mpărății
Unice. De aceea spre zenit
Când tu privești, privirea mea se-
adapă
La pântecul pămîntului rănit
Pe care-l sap prin tine mai departe
Și un vulcan ne zguduie nainte
De-a ne lua zborul dintre lucruri
moarte
Spre-un tînăr astru, care ne
presimte.

Copii

Poate că-ntr-o zi am să mă-ntreb
Singur ca Hamlet
Sau ca Filip în Escorial
Privindu-se-n nesfârșite oglinzi:
Cine e cu mine
Să mă ajute și mai continue?
Și-atunci veți apărea
Desculțe și mute
Voi
Săracelor versuri
Răsuflăt al meu
Găfâit
Lacrimi
Și strigăt
Ca niște copii înfiați
Culese de pe buzele lumii
Și replămădite
Una cu mine
Copii ai mei
Aproape legitimi
Fiindcă-nvestite
Cu numele meu.

În căutarea adevărului (91). Sensul vieții

Întoarcerea la porțile spiritului va însemna începutul unei noi istorii în care conștiința sinelui se va înălța spre Lumina din care am venit și în care ne vom întoarce (Dumitru Constantin Dulcan)

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Sensul Universului este o continuă creație de noi forme în care părem să fim implicați prin experiența însușită aici, pe Pământ. Atunci putem fi fericiți, dar și responsabili față de marele arhitect, Sursa de Univers, care ne-a făcut onoarea de a ne invita să participăm la înfăptuirea operei sale. Omul modern, aflat mai aproape sau mai departe de bunurile care le-a creat, nu-și găsește rostul, sensul, pentru că nu are cunoașterea necesară pentru a privi în profunzimile sufletului său, acolo unde se află ființa sa autentică. În mod paradoxal, omul modern s-a urcat în cosmos, dar nu poate coborî în sine pentru a-și rezolva conflictele din propriul său univers care constituie sursa tuturor conflictelor sale cu lumea, a tuturor frustrărilor, a împlinirilor și a nefericirilor. Ambițiile aberante ale omului de a stăpâni totul, inclusiv Cosmosul, îl fac vulnerabil în fața naturii. Înainte de a transforma lumea, omul are nevoie de a se transforma în primul rând pe sine, de a-și găsi sensul pierdut al propriei existențe prin renunțarea la conceptele anacronice despre viață și acceptarea unei noi paradigme ca fundament al unei noi spiritualități, al unei noi conștiințe. Sensul vieții se definește prin experiență și cunoaștere, și anume raportări la lumea exterioară, dar adesea omul își conturează viziunea asupra vieții prin raportarea sa la propria persoană și la divin. Situația propriei persoane între lumea exterioară și divin stabilește condiția omului în raport cu viața și este punctul de plecare către propria filozofie asupra vieții și a sensului acesteia. Dualitatea ființei umane se datorește simțurilor, ce îi permit să se raporteze la exterior, și sufletului prin care se raportează la divin și față de propria persoană. Aceste două calități îi

permit omului să dea sensuri multiple, adesea contradictorii asupra vieții. Unii oameni consideră importante în viață experiențele aposteriori, bucurarea simțurilor prin trăiri fizice sau cunoaștere, pe când alții definesc viața ca drumul scurt către Dumnezeu, divin, absolut, prin trăiri apriori, revelate, spirituale, intangibile fizic, cu caracter de adevăr absolut. Adevărul absolut este întotdeauna personal și nu poate fi transmis, iar sensul vieții se poate considera atingerea acestui adevăr intangibil la nivel fizic, prin transformarea într-un om superior, poziționat în echilibru perfect între lumea materială și cea spirituală. Privind către lumea materială, putem observa că viața are un scop, dar scopul vieții nu se confundă cu sensul acesteia. Ființele vii sunt o manifestare a complexității materiei amorfe, iar fenomenul acestei stări pe care noi o numim viață, se perpetuează datorită capacității formelor de viață de a își prelungi această stare supraviețuind, întreținându-se și multiplicându-se, cu alte cuvinte, reînnoindu-și materialul viu, fie prin dezvoltare sau crearea de noi entități vii. Consider că momentul în care se intersectează scopul cu sensul vieții, atunci apare evoluția, pentru că prin optimizare și reorganizare, viața capătă sens, datorită apariției unei competiții nedecarate între indivizi. Evoluția are un scop și un sens totodată, și de aceea omul se află pe un drum de inițiere și autoîmbunătățire de când se naște. Omul își fixează mai multe ținte sau scopuri în viață, iar linia ce unește aceste puncte se poate considera sensul vieții pentru acea persoană în parte. Sensul ni-l definim prin propriile aspirații și ambiții, dar fiindcă suntem dependenți de autodepășire, odată ajuns scopul final, lumea noastră se răstoarnă și suntem din nou în căutarea unui alt scop. Pentru acest nou scop folosim alte căi care ne abat de la sensul bun. Astfel, niciodată nu ne rămâne timp pentru aflarea „sensului” și de aceea moartea vine mereu ca o întrerupere brutală a căutărilor și

Unde pleacă Vale

George BĂRLIGEANU

Ion Iancu Vale este un rebel cum a fost și până în anii optzeci și nouă.

El „știa” încă de pe atunci că este atins de aripa geniului.

Acum, cu un zâmbet „a la Da Vinci” în colțul buzelor, te părăsește la bar, după ce-și soarbe, repede, cafeaua cu caimac, dar și cu lapte.

Îl critică confrății de breaslă : „Așa tot plecă Vale ăsta, și ne lasă baltă pe toți, după ce își bea cafeaua.”

Eu însă l-am înțeles. E un neliniștit, dornic de libertate.

Are nevoie de spațiu. Nu poți să-l închizi într-o cameră pe Vale.

Se sufocă, nu are aer. El e în continuă mișcare. Își ia rucsacul în spinare, și cu țigara în colțul gurii, precum Arghezi, pleacă...

Se duce să salveze revista Climate. Să salveze Poezia.

La el versurile aleargă, dansează, se zbat și curg.

Întâi lin, apoi în cascadă și iarăși șiroesc domoale, pentru ca în final să te emoționeze ca după o „nocturnă” de Chopin.

Unde pleacă poetul Vale, unde se află acum poetul Vale?

Eu îl aștept la o cafea, să apară cu revistele sub braț, sau în rucsac.

Și să vorbim, sau să-mi spună poezii...

.....
aspirațiilor omului. Copiii sunt cei mai mari exploratori ai sensurilor pentru că ultimul lucru pe care îl învață este timpul. Odată ce copilul începe să conștientizeze timpul, devine om și viața sa devine condiționată de timp. Aflăm prea devreme că timpul ne devalorizează treptat ca ființe, probabil numai în beneficiul sufletului. Timpul devine infinit și de necuprins din momentul în care realizăm că viața noastră e finită și are sfârșit, fapt ce aduce o comprimare a clipelor noastre și o accelerare a modului în care percepem lucrurile. Presiunea timpului și claustrofobia datorată gradațiilor infime între care suntem plasați pe rigla timpului ne fac să revedem sensul vieții ca lupta cu timpul, ca și cum stelele s-ar putea lupta cu cerul. Omul doar coexistă cu timpul și asta îl costă viața, dar sensurile nu sunt date de timp sau de scurta sa durată, ci de om pentru

.....
a ajunge dincolo de ce crede ca poate avea. În cartea sa „În căutarea sensului pierdut” autorul Dumitru Constantin Dulcan afirma că omenirea are nevoie de o conștiință nouă superioară, o conștiință spiritualizată și ne vom întoarce nu ca lut, ci ca gând, nu ca țărână, ci ca spirit. Este în puterea minții noastre să alegem altă cale înnobilind-o cu o conștiință capabilă să ne redea noi spiritualități nu mai este cel al durerii și nefericirii ci al împlinirii. Întoarcerea la porțile spiritului va însemna începutul unei noi istorii în care conștiința sinelui se va înălța spre Lumina din care am venit și în care ne vom întoarce. Și astfel ne întoarcem acolo de unde ne tragem seva vieții.

(Va urma)

FILOZOFIA MEA (XXXIII)

Doar un nume: ALAIN DELON

Anton GAGIU

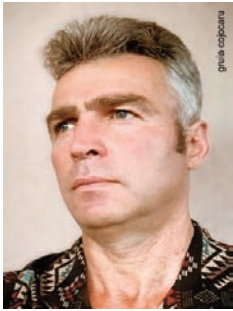

Fiecare dintre noi avem eroii copilăriei pe care îi transformăm fără să vrem în modele de viață sau în vise de viață. Acest mod de a fi și a trăi vine independent de voința noastră pentru că acel model ne intră în suflet și în minte deopotrivă și rămânem atașați de el toată viața. E un firesc al lucrurilor, un dat universal al modului de a acționa al modelelor. Mi-am trăit copilăria într-un sat de munte care la acea vreme nu era electrificat, dar la căminul cultural aveam un generator care producea curent și săptămânal ajungeau aici filme de la centru care se proiectau într-o sală cu aproape o sută de locuri, iar cele franțuzești aveau întâietate și nu știu de ce, pentru că și atunci ca și acum marii producători de filme erau tot peste ocean. Prima dată am văzut afișul, scris artistic, frumos colorat, atrăgător, care te îmbia cel puțin din curiozitate să deschizi ușa căminului cultural: „În această seară de la ora nouăsprezece va rula în sala de festivități a căminului cultural filmul... și urma afișul despre care am vorbit „Rocco și frații săi” cu Alain Delon. Nu auzisem de el, atunci îi vedeam numele pentru prima dată pe afiș, dar de cum l-am văzut m-a captivat imediat și de abia așteptam să-l revăd. Era un film alb-negru, dar și așa trăiam o bucurie imensă că eram participantul neînsemnat la un astfel de eveniment. Sala era plină, se auzea doar un murmur generalizat de parcă respirația tuturor, a celor prezenți, se unise spre a crea un moment de așteptare, de curiozitate și emoție. Iar atunci când a apărut chipul actorului pe ecran identificat repede după afișul de afară, am sesizat un murmur de descătușare a celor prezenți care veniseră acolo să-l vadă. De atunci cu chipul acestui actor în minte de parcă ar fi fost tipărit acolo, am văzut toate filmele cu Alain Delon care au rulat pe ecranele noastre, dar am să mă opresc doar la cele care mi-au marcat copilăria și pe care le-am iubit atunci și le iubesc și acum. După filmul nominalizat mai sus la câteva luni distanță am vizionat un altul care, de fapt fusese realizat anterior celui despre care am vorbit, anume „Christine” unde m-a frapat apariția unei actrițe care mi-a tăiat respirația, de o frumusețe răpitoare, cu un chip angelic, cu niște ochi magnifici, uluitori în albastrul cărora pătrundeai ca în adâncul cerului, Romy Schneider.

Se pare că așa cum a plăcut copilului de atunci privitor fiind, i-a plăcut și lui Alain Delon care a transformat-o în dragostea vieții lui. Nici nu se putea altfel la cum arătau amândoi. A iubit-o, chiar dacă în viața lui au mai apărut și alte femei, până la trecerea ei fulgerătoare la cele veșnice în anul 1982. Apariția chipurilor acestor legende ale filmului pe ecrane a fost precum lumina unui astru pe care o vezi pentru prima dată. Îți rămâneau pe retină și mintea refuza să le îndepărteze pentru că se contopeau iremediabil cu însăși ideea de nemurire prin artă. Am fost mare iubitor al filmelor de capă și spadă, și deși eram foarte tânăr, la vreo doi ani de la apariție mi-a făcut mare plăcere să văd „Laleaua Neagră”, un film pe care-l vizionai cu sufletul la gură pentru că aici dădeau viață la două personaje istorice Alain Delon și Claudia Cardinale, iar rolurile li se potriveau ca o mânășă. Cum puteai oare să nu fi fascinat de carisma, talentul, dar mai ales chemarea către a șaptea artă a acestor genii artistice. Ceva mai târziu am văzut alt film remarcabil cu Delon și Schneider „Piscina”, acum amândoi demonstau că filmul este viața lor, și că iubirea i-a unit pe vecie. Ajunsesem în situația în care nu mai mă interesa nici titlul, nici ceilalți actori care compuneau distribuția unui film, pentru că era îndeajuns să-l aibă pe Alain Delon și mergeam să-l vizionez neapărat. Așa s-a întâmplat prin anii șaptezeci, la început, când am văzut „Clanul sicilienilor” unde alături de Delon mai apăreau alți doi monștri sacri ai cinematografului francez: Lino Ventura și Jean Gabin. Am ieșit din sala de cinematograf tulburat de la acest film pentru că Alain Delon a trebuit, să fie omorât”, deci filmul nu a avut „happy end”. Aveam lacrimi în ochi, deși știam că actorul meu preferat „murise” doar în acest film, dar în realitate era viu și nevătămat. Deși cred că i-am văzut toate filmele care au rulat pe ecranele noastre de-a lungul anilor, mai mă opresc doar la unul: „Zorro” în care Alain Delon a făcut demonstrație de virtuozitate artistică jucând un rol care „l-a consumat” profund făcând pe guvernatorul găngav și în același timp fiind „haiducul” intransigent de partea poporului asupra de un tiran. Prin dispariția lui Alain Delon nu numai că s-a stins o stea a cinematografului mondial, dar s-a închis o eră, pentru că prin el filmul a demonstrat că poate stăpâni și crea emoții inimaginabile, iar după el s-a transformat într-o industrie de consum care probabil va pătrunde și mai mult în societățile în care banul dictează totul. Spiritul lui Alain Delon însă va dăinui atâta timp cât va trăi filmul.

SEDUCȚIE ÎN ATLANTIC

(Secvență dintr-un roman nenăscut)

Gruia COJOCARU

Și-a cărat laptopul în „Insula caprelor”, dar abia s-a atins de tastatură. Cum a evadat din Aeroportul „Fuerteventura” s-a dus întins la el. Oceanul – bestie necruțătoare ce descompune tăcerea, sânge albastru

îngropând surd descătușarea clipei.

– Copleșitor! a murmurat pierdut țăranul.

– Ah! rosti Ecaterina, într-un efort neizbutit de luciditate. Cum percepi întâlnirea cu Atlanticul? Îl întrebă ea într-un târziu.

Țăranul nu răspunse. N-o auzea, era inundat de o stare nouă, bulversantă, nemaîntâlnită până atunci. Toate senzațiile încercate la Marea Neagră, ori la Marea Mediterană păleau. Ca atunci când faci trecerea de la un pistol cu aer comprimat la un Kalașnikov - AKM, dezlegând miezul de oțel în cadență de tragere, în vreme ce reculul îți zguduie trupul, protejat de brațe prea moi. Era deja noapte, dar a intrat în apă. Rece, neprietenoasă, stranie, dar cu farmec subteran, seducător. Înota ușor înspre larg, încordat. Dar nu-și controla mișcărilor, respira fără ritm, brațele-i vâsleau haotic, rațiunea coborâse dement în subconștient. Se dizolva în hăul ce creștea negru, copleșit de senzația de plenitudine. Monstrul lichid însă se juca împrejurul său, precum leopardul cu puiul impalei. După un timp îl izbi în față cu perdeaua stropilor, fără să știe că-i face un serviciu. Se trezi. Instinctiv se rostogoli înspre înapoi. Țărmlul era departe, dar încordarea se topise și luciditatea-i revenise. Înainta însă greu. Curenții marini de reflux îl încetineau, iar întunericul îl acoperise, integrându-l în substanța oceanului. Încercă să grăbească înaintarea, dar își aminti de experiența trăită odinioară la Eforie Sud, cu maramureșeanul care-a pierdut bătălia pentru viață în valurile mării. Cele două „felinare” identificate în adolescență – „nu te panica” și „să nu obosești niciodată în râu/fluviu,

lac/mare/ocean” – i s-au activat. Știa cât de fină e pânza de lumină care desparte Viața de Moarte, „lustruia” permanent gândul la fragilitatea destinului uman pe Pământ.

Gheare lichide și reci îi măturau păgân fața. Înghiți fără să vrea cam multă apă sărată. Știa că fatalitatea e aproape, însă nu era deloc alarmat. Dimpotrivă, își activase luciditatea la nivelul maxim de eficiență. Era o caracteristică funcțională în momentele când viața își căuta rezerve de „oxigen” în peștera morții. Ca să se protejeze, atacă valurile pieziș, iar talazurile i se spărgeau de tâmplă dreaptă. Mărea distanța până la țărm, dar își ușura drumul. Strategia bazată pe instinct a funcționat și, după o vreme, a ajuns la mal. Era deja transformat. Își testase limitele. A câta oară? Nici el nu știa.

După fiecare izbitură a vieții se putea remonta doar forțându-și hotarele ființei până la disperare. La granița cu Moartea. Nu putea altfel, asta-i cerea subconștientul. În luptă cu vulcanul interior, luciditatea n-avea nicio șansă. Acum însă se găsea sub vraja oceanului, nu-și propusese să treacă peste vreun prag psihologic. Și totuși, i-a plăcut să se lase capturat de răsuflarea ineditului, ca pe vremuri, când explora aromele vieții și dincolo de ancorele lucidității.

Se aștepta la un oareșce reproș din partea Ecaterinei, dar sora lui pricepuse. Îl înțelegea deplin. I-a zâmbit larg, fără să-i spună niciun cuvânt. Frații erau diferiți prin profesie, educație și dimensiune religioasă, însă aveau un mod oarecum similar de a vedea lucrurile. Totuși, în vreme ce ea și-a construit viața ascendent, pătrunsă încă din copilărie de sentimentul religios al Ortodoxiei creștine, fapt care i-a conferit o seninătate robustă, împinsă solar și altruist înspre semenii, țăranul a pedalat pe asigurarea traiului zilnic, folosind resursele naturii, dar și pe cele ale culturii, însă, mânat de poftele pantagruelice ale hedonismului, a luat o sumedenie de decizii pripite, unse adeseori bahic de foamea de senzualitate.

Peste ani, când pasărea Phoenix s-a cuibărit în sângele său, a pus bazele unei alte vieți. Decisiv, radical, făcând o piruetă în destin, așa cum nu întâlnise la nimeni. Voință și determinare: sport, nutriție strictă, fără urmă de zahăr procesat și făinoase, fără strop de alcool. Fructe și rădăcinoase, carne fiartă sau la grătar, brânză. Plus, post cu apă (de izvor sau plată și, uneori, minerală) două zile pe săptămână. Cu fiecare zi, simțea din plin că totul e

minunat. Lupta zilnic cu sine, a pierdut un sfert din greutate, forța fizică înflorise ca la 25 de ani, iar energia mentală urcase la faza de echilibru. Dar nu s-a împăunat cu reușita, a înțeles smerit că Dumnezeu lucruse în ființa sa. Era alt om, conștientizase deplin puterea Celui de Sus și, de aici, nevoia de recunoștință pentru tot ce trăia. Inclusiv disponibilitatea de a-i ajuta pe cei din jur – aflați poate în anxietate și depresie – să-și recompună calea și să trudească pentru a lor transformare.

Experimentând consecvent postul cu apă de două ori pe săptămână, fusese întrebă frecvent, când era invitat la o onomastică – ce pica într-o zi de miercuri sau vineri –, unde țăranul se delecta doar cu apa minerală:

– O faci din motive religioase sau practici intermittent fasting (postul intermitent)?

– Și, și!

Dădea detalii altruist doar dacă era întrebă, știa că oamenii au propriul ritm de viață și nu-i cazul să li-l perturbi, nici dacă intențiile sunt nobile. El ajunsese singur la cele două zile de "șomaj" pentru sistemul digestiv, fără să-și fi propus un atare sacrificiu. Și nu erau doar 24, ci se mai adunau 12 ore din ziua precedentă și încă altele din ziua fără post, în total vreo 40 de ore. Apoi, după o zi, alte 40 de ore fără hrană. Erau zilele în care se echilibra nu doar fizic, ci și mental, iar volumul energetic era la apogeu. Zilele lui de lumină, nu de jertfă. În altele, mai obscure, mergea din când în când la câte o metresă pentru o porție de voluptate, însă avea sentimentul că damele erau niște mașini sexuale, fără savoare, iar când pleca n-avea nicio satisfacție. Parc-ar fi consumat plastic la cutie în "Patul lui Procust". Nu-l deranja faptul că plătea – știa bine că orice serviciu trebuie recompensat –, ci absența trăirii autentice din partea celei care-și oferea favorurile, mimând ipocrit plăcerea.

În primăvară, când Ecaterina și soțul său, Ștefan Ulm, l-au invitat în Insulele Canare, țăranul a acceptat cu bucurie. Voia să se elibereze definitiv de zgura care i se depozitase infect în suflet în ultimii ani. Iar la Atlantic nu fusese decât în vis. Dorea să cunoască locuri și oameni noi, să încerce senzații răvășitoare, să trăiască plinar. Era pregătit pentru o poveste ardentă, deși știa că perspectiva unei relații, chiar de conjunctură, era destul de improbabilă – ce damă veritabilă vine singură într-o insulă exotică?! Și care-i probabilitatea s-o întâlnești și să ai chimia potrivită cu ea?!

Dimineată, după exercițiile din sala de forță, unde trăgea din greu la helcometru ca să-și fortifice organismul, se întoarse în apartamentul închiriat pentru el de către sora și cumnatul său. Făcu un duș cu apă rece, apoi merse la masă împreună cu ei și cu cei doi copii, Andrei și Ilinca. Bucătăria hotelului era în regim all inclusive, așa că-și luase un platou generos cu fructe de sezon: pepene verde și galben, kiwi, portocale, grepfrut, papaya – feliat totul – și struguri. Mânca cu poftă, erau delicioase, însă pepenele verde era departe de aroma dezvoltată de grădina sa. Dar țăranul nu fusese niciodată pretențios la masă, cu atât mai puțin acum, când opta pentru hrana neprocesată termic. Cât mesteca încet feliile de fructe, privea în jur, după mai vechiul său obicei, să vadă cu ce se delectează culinar ceilalți turiști. Fast-food-ul – cum altfel? – era la putere, însă, față de Mallorca de acu' doi ani, ponderea fructelor și a legumelor proaspete crescuse parcă în farfurie.

Cum se uita semi-absent în jur, de la terasa cu vedere la ocean, privirea-i îngădui pe o damă singură la o masă. 25 de ani, cel mult. Răpitoare. „Măcar s-o privesc până-i vine partenerul”, își spuse țăranul. Înaltă, blondă, nefardată, cu părul relativ lung, prins ștrengărește într-o clamă, îi aminti țăranului de Sharon Stone, în „Basic instinct”. Dar și de Olivia Wilde (Anna), în „Third Person”, măcar că, în film, era brunetă. Doar că prezența feminină din fața lui era proaspătă, "nelucrată" de armata cosmetică, ce trudește în spatele unui actor. Tânăra simți intensitatea laserelor. Își ridică privirea și-l privi direct. Suveran. O clipă, dar cu energie de veșnicie. Apoi, ca și cum ar fi detectat prada, zâmbi. Țăranul rămase mut, paralizat, descompus. Abia dacă mai respira. Nici un mușchi al feței nu i se clinti. Blonda își întoarse în cele din urmă privirea spre ocean, surâzând din nou. Când țăranul se dezmetici, tânăra urca deja scările. Singură.

(va urma)

Noi ne-am iubit de „n” factorial

noi ne-am iubit de „n” factorial
dar tot te vreau o secere întoarsă
pe trupul meu – vulcan material
când lava lui în tine o revarsă

deci lasă-te să-ți fie carnea arsă
când ne-ntâlnim numai trimestrial –
norocul pus la zid de câte-o farsă
să-ne-ncordeze jocu-arterial

plăcerile să ne inunde porii
când pofta care vrea să ne supună
frâu liber dă petrecerii candorii
iar luna nu mai vrea deloc s-apună
când nu-i mai pasă c-o stresează norii
și îngerii obsceni prin văgăună...

Depărtând orice obstacol

îmi imaginez tot plânsu-i
de fecioară-angelică
dintr-un rai de cer picată
când mă las sedus de strânsu-i

care e ca un miracol
smuls din ultima lumină
când sărută și m-alină
depărtând orice obstacol...

multe vremi ședea-voi lângă
fruntea ei că-i fermecată
cu parfum înrouată
și cu-n dor în partea stângă

Când juram pe sfânta vineri

doar iubirile promise
când juram pe sfânta vineri
ne purtau pe-un val de vise
pe-amândoi când eram tineri

și dorind tot amănuntul
dragostei să îl cunoaștem
șuiera prin plete vântul
cântul lui în noi să-l naștem

să-i simțim suflarea sfântă
ca o dragoste enormă
care plânge-atunci când cântă
dacă este doar de „formă”

de aceea niciodată
nu vom fi din cale-afară
rătăciți – frumoasă fată –
când lumini ne înconjoară

căci atunci coexistă
„fondul” ce ne e cărare
și-l străbatem de persistă
dintr-o singură sfortare

c-azi în toată frenezia
care-a devenit învultă
vom vedea cum poezia
pentru noi doar o dezvoltă

și vom sta tot mai aproape
toți ceilalți să ne compare
cu doi sori născuți din ape
care-și fac spre cer cărare...

Și totuși, poetic

cred că iar mi-am dat în petic
tocmai azi când îmi doream
lângă mine să o am
al său suflet să-l deretic

dar cum sunt de fel bezmetic
am uitat și ce să-i spun –
sunt molatec s-o supun
chiar de crede că-s atletic...

nici să număr aritmetic
nu mai știu dacă o văd
dar iubirea-i o prevăd
chiar și-n sufletu-i ermetic

dar cum sunt un teoretic
simt că iarăși am pierdut –
însă e ca un făcut
c-o descriu mereu poetic...

Rog iubita

rog iubita substantivă
care-i ca un fir de ață
să îmi fie-alternativă
și pe dos dar și pe față

c-a ei față strălucește
ca o stea pe cer și cată
printre maci când mă iubește
să nu fie deocheată...

vreau mereu să mă susțină
cu sărutu-i sistematic
să mă simtă pe retină
mult mai blând și mai romantic

iar de-o iert – atunci iertarea
s-aibă eu de ins dramatic
să-i pătrundă toată starea
într-un ritm domol și practic

Când lumini din chip revarsă

gura ei în valuri varsă
mari șuvoaie de cuvinte
dar și știe să alinte
când lumini din ochi revarsă

c-o doresc doar lângă mine
ca o stea strălucitoare
transformată toată-n floare
care mă adună-n sine

ca să fim exemplul-n lume
pentru cei ce se cunună
doi cu doi sub blânda lună
cu iubire să-i îndrume...

CHIPURILE LIMBII ROMÂNE ÎN VERSURILE LUI MIRCEA DORIN ISTRATE

Liliana MOLDOVAN

Cititorii care bat la poarta poeziei, vor descoperi, în paginile cărților poetului Mircea Dorin Istrate oază de românism și o bucurie nemărginită de creație, consacrată, în acest caz, elogierii limbii naționale și a celor care o vorbesc. Într-adevăr „limba noastră adânc păstrătoare de istorie” devine, în poeziile sale, subiect de meditație lirică dar și o emoționantă declarație de dragoste.

De asemenea, extrem de sugestive sunt lămuririle oferite de autor în cuvântul înainte al volumului, unde scrie, cu emoție și înțelepciune, că limba română: „Este înfioratul CÂNT al sufletului românesc, ZIDUL ei de rezistență împotriva GLOBALIZĂRII, a pierderii IDENTITĂȚII sale, și că ea, limba, se NAȘTE oriunde mereu odată cu NAȚIA, CREȘTE și se DEZVOLTĂ alături de ea. Că prin ea noi avem VIAȚĂ SOCIALĂ, NUME și RENAME, elementele dătătoare de adânc RESPECT și de CIVILIZAȚIE, că prin cel mai de seamă reprezentant al ei, Eminescu, ca și prin alți poeți ai acestui neam românesc, ne putem ÎNCHINA, RUGA și ne putem SPOVEDI mereu curat și frumos, înălțimilor cerești”.

Puțini sunt scriitorii contemporani care reușesc să surprindă, într-o manieră atât de sinceră și plină de candoare, frumusețea sentimentelor patriotice, așa cum o face președintele Filialei Mureș a Ligii Scriitorilor din România. Pentru a omagia limba română, poetul folosește cuvinte împrumutate din limba populară vorbită în Ardeal și creează figuri de stil inedite, care îți

merg la suflet. Respectul pentru limba națională este redat cu pasiune discretă. În căutarea celor mai frumoase cuvinte necesare pentru a-și exprima dragostea pentru limba și cultura română, scriitorul se folosește de imaginea satului românesc din Ardeal, de chipul bunicii, de portretul țăranului român și de activitățile simple ale vieții din mediul rural. Rememorarea unor personalități din istoria națională devine și ea pretext de dezvăluire a veșniciei limbii române.

Noul proiect editorial al poetului Mircea Dorin Istrate vine să împlinească prețioasa-i operă literară formată din peste 15 de volume de poezie și alte câteva cărți aflate în pregătire. Versurile domniei sale oglindesc un talentul remarcabil dar și varietatea subiectelor de meditație lirică pe care le abordează. Precumpănitoare în cadrul sferei de interes a scriitorului sunt poemele dedicate eroilor neamului românesc, nostalgiile generate de lumea satului de altădată, pastelurile dar și poeziile de dragoste. Versurile sale relevă înaltul respect pentru realizările istorice, culturale și literare ale înaintașilor și sunt un ecou al modului, original și atractiv, prin care reușește să își exprime admirația față de vatra noastră din Ardeal. Multe din poeziile sale sunt icoane lirice închinat lui Eminescu, sunt tainice reîntoarceri la modul de a fi specific românesc, dominat de respectul față de biserică, față de strămoși și față de percepțiile moralei creștine, care generează o conduită existențială izvorâtă din încrederea în oameni și iubirea față de semeni.

Aspecte ale temelor amintite mai sus, se regăsesc și în volumul de poeme „Limba noastră cea bătrână!”, alcătuit din compoziții lirice scrise în nemuritorul vers tradițional. Accentul cade, așadar, pe omagierea limbii române, asociată tematic, cu nostalgia față de vremurile de altădată cărora poetul le aparține în întregime.

*„Sunt, din lumea mea uitată, RĂMĂȘIȚĂ pe pământ,
Domnul poate că mă ține MARTOR vremii petrecute,
Să spun lumii cum URCAȚ-am în de toate, cu avânt,
Dar și câte lucruri bune le-am UITAT, ori sunt pierdute.”
(„Nu-s mai gusturi ca odată”)*

În concluzie, prin poeziile cuprinse în noul său volum de versuri, Mircea Dorin Istrate reînvie, în jocul metaforelor, viața timpurilor demult apuse urmărind să reaprindă flacăra respectului pentru limba și cultura română. Poetul devine un sfătuitor autentic care ne îndemnă să ocrotim graiul moșilor și strămoșilor noștri : IUBIȚI, OCROTIȚI și APĂRAȚI mereu și mereu, chiar cu prețul vieții voastre dacă este cumva nevoie, LIMBA ROMÂNEASCĂ și mai ales SLĂVIȚI-O oriunde și oricând puteți face acest lucru, înspre mereu înălțarea ei în FALA și MĂRIREA lumii celei de azi, precum și a celei care va veni după noi. Că doar așa și numai așa, voi cei de-acuma, veți putea ÎMPLINI VREREA înaintea mergătorilor noștri și veți putea lăsa URMAȘILOR ce vor veni după voi, acea NEPREȚUITĂ AVERE, a acestui FRUMOS, CURAT și atât de SIMȚITOR suflet românesc.

ENIGME LA VEDERE: VIUL ȘI INTELIGENȚA

Mihai BATOG BUJENIȚĂ

Dacă prin cine știe ce întâmplare mi-ar fi adresată întrebarea: ce este viața, cel mai sincer răspuns ar fi: nu știu! Cum sunt însă doar un biet om, deci ros de trufii și orgolii cred că aș răspunde evaziv: privește în jur și vei înțelege singur sau, și mai rău, citând definiția din dicționar: *Sinteză a proceselor biologice, fizice, chimice, mecanice care caracterizează organismele; faptul de a fi viu; stare a ceea ce este viu completată cu: Ansamblul fenomenelor biologice (creștere, metabolism, reproducere etc.) pe care le prezintă organismele animale sau vegetale de la naștere până la moarte.*

Având în vedere modul aproape criptografic de exprimare prin definiții este posibil să mai completez și cu alte banalități, iar apoi să mă rușinez de superficialitatea, dar și de lipsa mea de cunoștințe în acest domeniu care, iată, de-a lungul vremurilor, a provocat apariția a tot felul de curente filosofice și lucrări de înaltă ținută științifică. Voi constata în primul rând că o definiție dintr-un dicționar, însoțită chiar de felurite exemplificări, nu poate cuprinde un fenomen atât de vast, atât de profund și atât de versatil precum conceptul de viață, deși cuvântul acesta este foarte folosit ca bază pentru proverbe ori ziceri înțelepte de către toate popoarele lumii, în toate vremurile. Aș mai avea și tendința de a mă uimi de faptul că împotriva oricărei logici, folosirea excesivă a acestui cuvânt nu lămurește în nici un fel misterul ascuns în spatele conceptului atât de larg răspândit. Chiar așa, oare ce este viața?

Cum definițiile vieții sunt deosebit de vagi și confuze am considerat necesar să-mi lămuresc un alt concept, cel de viu, unul congruent primului, dar cu o sferă de cuprindere mult mai largă. Și aici dicționarele abundă de explicații menite să demonstreze cam cât de complex este cuvântul în construcțiile lingvistice, iar știința face o referire destul de aproximativă la subiect propunând aserțiunea cu caracter generalizant: *complex coloidal organizat pe baza metabolismului carbonului, dependent de regulă de apă, oxigen sau, în general, dar nu obligatoriu, de lumină!* Însă putem observa imediat referitor la aceste concepte: **viul sau viața**, că în definițiile propuse, au un domeniu limitat

de cuprindere, unul care implică în mod firesc ființa, așa cum o înțelegem noi și exclude în bună parte viața celor pe care le considerăm neființe, dar care sunt totuși vii, de exemplu algele, lichenii sau chiar arborii ca să nu mai vorbim de ciuperci.

Destul de ciudat pentru o abordare cu adevărat științifică deoarece s-a descoperit că viața, ce-i drept în forme simple (bacterii) se află și în interiorul stâncilor de granit sau bazalt acolo unde nu prea poate fi vorba despre aer, apă sau lumină. Firesc, nici metabolismul acestor forme de viață nu a fost deslușit până acum la fel cum nu se prea poate explica nici prezența bacteriilor în apa de răcire a reactoarelor nucleare acolo unde radioactivitatea ar trebui să facă, așa cum știm noi, imposibilă prezența vieții indiferent de nivelul ei de evoluție. Dar la fel de surprinzător putem spune că este și ursul de apă, o ființă din familia Tarigradelor care este capabilă să supraviețuiască în condiții extreme, la temperaturi cuprinse între -273 °C și +150 °C, păstrându-și vitalitatea circa un deceniu fără apă. Pentru noi, într-un sens mai larg, această ființă pare a fi indestructibilă deoarece nici condițiile extreme ale spațiului cosmic nu o omoară. Nu mai vorbim despre adâncurile oceanelor acolo unde, deși sunt presiuni uriașe, întuneric deplin și temperaturi care pot provoca moartea prin hipotermie în câteva minute, trăiesc pești, celenterate sau viermi, deci ființe aflate totuși pe o treaptă semnificativă a evoluției așa cum o cunoaștem și acceptăm noi de la Darwin încoace. Și tot în oceane pe lângă trombele de apă provenite din fisurile scoarței cele care ating și +300°C trăiesc foarte multe vietăți ale căror corpuri deși formate tot pe bază de albumine nu coagulează așa cum în mod normal se întâmplă la temperaturi de maximum +100 °C ceea ce ne demonstrează că viața găsește forme de adaptare mult dincolo de limitele imaginate de noi și acceptate de știința experimentală.

În consecință, am abordat un alt nivel, cel pentru care știința experimentală, inspirându-se din învățăturile științelor revelate, oferă o ierarhizare cât se poate de logică și de ușor de înțeles spunând că lumea materială se împarte în osis (mineral), biosis (viul în întregul său), noetic (viul conștient de sine) însă admite și un nivel superior pe care îl numește enistic, dar despre care nu cunoaștem nimic de aceea rămâne încadrat ca fiind enigmatic. Modelul în sine fiind perfect admisibil prin logica sa ireproșabilă face parte din strategia modernă de abordare a cunoașterii, însă pare a fi cumva scos și amputat într-o oarecare măsură din contextul cunoașterii științelor revelate, cele care dezvoltă ideea afirmând că întregul univers material este creație și formă de manifestare a Creatorului, iar acesta fiind viu menține creația în funcționalitate prin aplicarea fermă a legilor universale. În consecință, Creatorul, manifestat la oricare dintre nivelurile

materiale, face posibilă funcționarea construcției numită cosmos (ordine) cea care în lipsa forței coordonatoare, a Creatorului deci, ar reveni la starea de haos, respectiv dezordinea anterioară. Și poate acest deziderat este cel mai bine exprimat în scrierile Sf. Apostol Ioan, cel care spune: *Dumnezeu este unul și același în toate cel văzute și cele nevăzute.*

Din acest moment însă ne putem pune întrebarea: oare și pietrele sunt vii? Nu cred că răspunsul este prea liniștitor deoarece în mod logic ar trebui să admitem că da, pietrele sunt și ele vii, dar nu asta ar fi problema, ci implicarea conceptului de inteligență cel pe care îl asociem obligatoriu celui de viu, inteligența fiind calitatea care asigură adaptarea viului la mediul înconjurător și prin aceasta supra-viețuirea sa. Inteligența este factorul care determină și facilitează căile prin care viul, aflat sub diferite forme, găsește surse de hrană, adăpost, modalități de protecție și de perpetuare, respectiv dăinuirea în timp a oricăreia din aceste forme.

Știu desigur că psihologii consideră inteligența ca fiind proprie numai omului, iar toate celelalte ființe nu au la dispoziție decât reflexe (condiționate și necondiționate) pe care noi le confundăm deseori cu inteligența, deși nici chiar psihologii nu au o definiție satisfăcătoare a fenomenului. Mai știu și faptul că atunci când îndrăznesc să cred că inclusiv pietrele sunt inteligente îmi asum un mare risc, cel al lapidării cu vorbe mai grele decât pietrele. Cu toate acestea există lucrări foarte interesante (ce-i drept din zona științelor revelate!) care fac cel puțin o afirmație bizară. Cu mult înaintea descoperirii quarțului, considerați „cărămizile universului” profesorul Scarlat Demetrescu (1872-1945) în lucrarea sa: *Din tainele vieții și ale universului* vorbește și el despre cele trei „cărămizi” ale construcției universice, respectiv particula de inteligență, cea de voință și cea de memorie, cele prin care Divinitatea a dat naștere cosmosului (pluriversurilor) înzestrând fiecare formă a materiei cu un anumit dozaj al celor trei particule, rezultând astfel materia grosieră cea care are mai multă memorie drept care trece aproximativ nedeformată prin timp, dar și o cantitate mai mare de voință și inteligență celorlalte forme de exprimare a divinității, cele care prin evoluție vor deveni entități conștiente de sine sau chiar mult mai mult decât atât. În context se poate afirma și faptul că, recent, astronomi de renume au făcut și ei o afirmație cel puțin riscantă și anume că unele stele par a avea manifestări pe care noi oamenii le-am putea clasifica drept inteligente.

Oare suferim toți de o gândire aberantă, rod al lecturilor science-fiction sau poate didacticismul extrem de conservator al unor sfertodoști nu se poate desprinde de învățăturile unui cartezianism retrograd aparținând materialismului vulgar care a dominat ferm cel puțin secolul anterior...

Căutând să înțeleg de ce lumea științelor

experimentale consideră că doar omul este inteligent am ajuns la concluzia că această afirmație se datorează în primul rând faptului că omul este singura ființă cunoscută care admite existența unei logici superioare celei umane, o existență dincolo de posibilitățile noastre senzoriale, cea pentru care am și construit tot felul de temple sau catedrale pentru a o venera și pentru a-i solicita sprijinul și nu cunoaștem alte forme de viață care să fi făcut același lucru. Da, este un argument forte, însă nu trebuie să uităm că există și în prezent comunități cât se poate de umane care venerază doar fenomenele naturii și nu construiesc nimic pentru a le îmbuna. Oare acești oameni sunt ei inteligenți? Deoarece, dacă nu sunt, există posibilitatea, confirmată istoric, de a-i considera un alt fel de animale și să ne purtăm cu ei ca atare, ceea ce perioada de înflorire a negoțului cu sclavi a confirmat-o pe deplin.

Și ar mai fi cel puțin un aspect al extrem de versatilității inteligenței! Cât de inteligent putem considera că este un om care poate face calcule matematice complexe folosindu-și doar mintea, dar vorbește gâlgăvit și nu va putea niciodată să învețe cum se leagă șireturile, existența sa în afara unei comunități protectoare fiind absolut imposibilă?

Faptul că știința nu se grăbește să găsească explicații pentru asemenea manifestări care nu sunt tocmai rarissime dovedește că mai avem încă multe de învățat de la natură și, în consecință, orice atitudine categorică devine ridicolă.

Desigur oricine s-ar putea întreba: Și ce dacă pietrele sunt inteligente sau viul poate avea forme absolut surprinzătoare pentru nivelul nostru de cunoaștere?

Perfect îndreptățită o astfel de întrebare, dar înainte de a găsi răspunsul ne putem bucura că ea ne-ar putea feri de trufiile care au alimentat o pseudoștiință unde ne regăseam ca fiind singuri în univers, iar acesta era foarte puțin diferit de tavanul pictat al unei biserici, fiind el doar ceva mai mare și Creatorul devenit un fel de om, mai bătrân, deci, implicit, mult mai înțelept, dar nu ferit de greșeli precum fiecare dintre noi și care, de regulă, are comportamentul unui pedagog de internat sau cel puțin așa ni se spune în scrierile pe care le considerăm sacre.

Evident, în această schemă de gândire insistent promovată se strecoară subtil ideea că nimeni nu poate fi mai înțelept decât preotul sau episcopul ori regele fiindcă ei sunt cei care au drept de viață și moarte asupra noastră, deci cam la fel cu Dumnezeu însuși. În această lume în care totuși este exclusă posibilitatea apariției unor alte forme de viață decât cele cunoscute de noi, acestea, atunci când totuși apar, nu pot fi interpretate decât ca năluciri ale răului, iar noi nimeni alții decât mesagerii mai mult sau mai puțin conștienți ai acestuia cu implicarea consecințelor de rigoare. Unele drastice! Vae victis!

POEZII

Stejărel IONESCU

La crucea ta

la crucea ta sunt lauri de lumină
și îngenunchiați-s îmbrăcați în foc,
la crucea ta și îngerii se închină
căci moartea niciodată nu-i un joc,

privesc icoana atârnată în cer
și viața ta trecută pe pământ
coboară îngeri din eter
și peste tine pun coperământ,

trec pelerinii pe la crucea ta
și lumânări aprind la chipul prins în
ramă

pe cer mai strălucește câte o stea
dar viața noastră totuși e o dramă,

mormântul tău e înconjurat în flori
și-n paraclis doar preotul mai cântă
iar ghiolul a primit ai zilei zori
și peste toți e boare nopții sfântă,

la mănăstirea de la Techighiol
măicuța bate toaca și se închină
și la biserică iar dă ocol
când ghiolul se îmbracă în lumină.

Bătrânul și timpul

un bătrân pe o stradă pustie
trăgea după el timpul,
era miezul nopții
și un felinar orb
abia mai lumina orologiul
din turnul sfatului,
noaptea era neagră și rece,
iar câinii lătrau
la secunde și minutele
târâte pe caldarâm,
bătrânul se învărtea într-un cerc de
eșec
fără să-și dea seama

că nu unește cele două drepte
paralele
și nici nu intră
în perpendicularitatea
drumului spre casă,
pantofii i se rupseseră în picioare
și căuta continuu
să-și plăsmuiască sufletul în trup
respirând adânc femeile
ce le vântura noaptea
prin tablourile închinat
pulberilor pământene,
noaptea era pe sfârșite
iar bătrânul trăgea în continuare
felinarul după el
și continuu se învărtea
într-un cerc al minții
nedeslușit de nici o ecuație
matematică.

La mormântul lui Arsenie Papacioc

Dumnezeu mi-a dat lumină
să vin la mormântul tău
pus într-a vieții grădină
și păzit de fiul său,

am venit la tine părinte
și mă aplec pe crucea ta,
mă rog la cele sfinte
când pe cer străluce o stea,

tu, mă iartă, vezi prea bine
păcătosul care sânt
căci păcatul arde în mine
cu pământul din mormânt,

crucea ta e de lumină
la mormântul tău părinte
iarăși umbra ta divină
stă ascunsă în cuvinte,

mă dezbrac azi de păcate
și îmbrac haină de smerenie
mă pun în genunchi și coate
Până noaptea la utrenie,

și mă rog pân dimineața,
mă rog și la arhierei
și-n izvor o să-mi spăl fața
de păcate și femei,

setea apoi îmi potolesc
mai la vale cu un pas
din izvor apostolesc
de la Dumnezeu rămas,

unde stă de veghe un sfânt
ce Pantelimon îl cheamă
aproape de-al tău mormânt
vindecându-se orice rană,

atunci setea mi-am învins
sorbind lacrimi din izvor
și din mare necuprins
am luat iubire și dor;
la mormântul tău de strajă
lumânări stăteau aprinse
am crezut că totu-i vrajă
peste lumile neînvinse,

pun fruntea pe a ta cruce
și-n genunchi din nou eu cad
noaptea tot mai mult străluce
precum o piatră de jad,

eu renasc a doua oră
la mormântul tău părinte
îngeri peste mine zboară,
cerul e tot mai fierbinte,
iarăși tu dacă voiești
dă-mi din timpurile cerești.

Gheorghe Văduva – poet născut, iar nu făcut

George PETROVAI

Nu voi insista cu biografia generalului în rezervă Gheorghe Văduva (cercetător științific gr. I, redactorul șef al revistei *Univers Strategic*, autorul a 22 de romane și cărți de poezie), ci cu poezia domniei-sale din cele două volume (*Cuvinte pe cuvânt* – 2021 și *Dincolo de zid* – 2022), pe care le-am primit în format pdf de la domnul profesor Nicolae Grigorie-Lăcrița.

Îndeosebi cartea *Dincolo de zid* mi-a stârnit din capul locului interesul, întrucât referirea la zid m-a dus de îndată cu gândul la schița *Zidul* a lui Leonid Andreev, acel zid „drept și neted, tăind cerul în două”, care izolează/înlăgărează leproșii (oamenii primejdioși) de restul pământenilor. Atâta doar că Gh. Văduva ne prezintă în poezia *Dincolo de zid*, procesul de zidire/edificare lăuntrică („Din infinitul colmatat în vid/ mi-am definit ideea mea de zid/ și-n zidul dintr-un zid neterminat,/ o lume de zidiri am ridicat”), în fața căruia a ridicat pe urmă „un zid de piatră și oțel” (solida pregătire moral-spirituală pentru o viață vrednică), deși – ne face cunoscut în aceeași strofă – „(...) până astăzi încă n-am aflat/ de ce-am zidit un zid din ce-am uitat”.

În pofida acestor nedumeriri, izvodite de necunoașterea sinelului (*Gnothi seauton* – Cunoaște-te pe tine însuși, spune mereu actualul îndemn al grecilor antici!), poetul constată șubrezenia celor mai multe dintre făloasele construcții umane („Sunt ziduri construite din pământ,/ sunt ziduri și zidiri din mori de vânt,/ mai sunt și ziduri din cuvinte seci/ și ziduri denumite loc de veci”), precum și infinitatea modurilor „(...) de-a zidi/ din flori, din fum, din verbe, chiar din vid,/ și, la nevoie, mai ales din el,/ la frontiera dintre vis și țel”, pentru ca în distihul final, echivalentul moralei din fabule (o admirabilă închidere poetică, vorba lui Constantin Noica, ce se deschide spre inima și mintea cititorului), să

avem sensul existenței îmbibată cu dor pentru toți pământenii, îndeosebi pentru români: „Un zid de viață-ntr-un pustiu de dor,/ un dor zidit într-un parfum de zbor”.

Deși poezia-manifest *Dincolo de zid* n-a fost așezată în fruntea volumului, lesne se poate deduce că autorul este atât de conștient de valoarea ei artistică și simbolică (păi de pomană susținea marele Isaac Newton la vremea lui că oamenii construiesc prea multe ziduri și prea puține poduri/punți de legătură?!), încât în chip firesc regatul poetico-monadic a primit numele monadei regină.

Da, căci arta în general, poezia inspirată (de rang universal) în special, constituie (încă) punți trainice de legătură între pământeni, chit că tot mai mulți dintre ei țin morțiș să devină robii „democratici” ai materialului și satanicului. Așa că – prin lăcomie, minciună, ipocrizie și cruzime de felul conflictelor militare – ei aruncă în aer (la propriu și la figurat) podurile/punțile de legătură dintre țări, popoare și indivizi, locul acestora fiind luat de ziduri înfricoșătoare, ce au menirea să împartă cerul și pământul...

Poezia lui Gheorghe Văduva, doar uneori subtil-ironică sau furtunos-protestatară (ex. *Patron de jug* sau *Porcii din palate...*), este pe anasambu calmă, fluentă, profundă și fără prețiozități obositoare, ceea ce înseamnă că posedă armonie și valoare. Desigur, la calitatea neforțată a versurilor contribuie atât înzestrarea autorului și captivanta clasicitate a stilului său inconfundabil (metrica ireproșabilă, rime de felul a-b-b-a sau a-a-b-b în cazul catrenelor), cât și cunoașterea limbii până la stoarcerea sevei artistice din cele mai uzuale/banale cuvinte (în acest fel întărește afirmația profesorului Gheorghe Bulgăr că „numai limba spaniolă ne întrece în bogăția expresiilor și a metaforelor”), respectiv îndrăzneța alăturare a termenilor în cele mai năstrușnice oximoroane sau în imediata lor vecinătate (însuși autorul spune că „se lasă-n noi oximoroane”): drept nedrept, inteligența prostiei, ploaie seacă, mintea prostiei, banalități banale, tăcere vorbitoare, minciuni adevărate, infinitu-n clipă, făcutul nefăcut, focuri de gheață, viața din moarte, răul bun, piatră înierbată, verb de apă, verbe nisipoase, robia libertate, voci ce tac, tăceri limbute, tăcerea nu ascultă când vorbește, echilibrul e furtună, nodul nu se-nnoadă, ghețarul să ardă, mișcătoarea lumii nemișcare, Soarele-i un foc imens și rece (*Dualism unitar*), deschis ca spațiul închis (*Nedemn cenzurat*), eternitatea clipe-i un timp fără durată (*Pasărea albastră*), vremurile-și pierd vremea fără

NICOLAE MĂTCAȘ

Catrene Coralogene

Nicolae MĂTCAȘ

Orzul și mărgăritărele

Oaspeți de la țară-i pică.
Gazda nu mai vrea să riște:
- Wisky nú-i bun. Secărică!
Nu stricăm orzul pe găște.

Concurență neloială

Cum creștea cursul la bursă,
Prospera și amărâtul.
I-au întins rivalii-o cursă,
Încât mai nu și-a rupt gâtul.

Îi stă dragostea în gât

Soața despre ex-: tembél,
Fustangiu și coptorât:
- Nu mai vreau s-aud de el.
Sunt sătulă până-n gât.

Obstacol

Crâșmărița-i place tare
Și, mai mult decât atât,
Ar sorbi-o ca licoare,
Dar crâșmaru-i stă în gât.

Cioara și puiul de șoim

Când era mai tinerel,
Ea puse gheara pe el,
Iar de când tot crește, boțul,
El îi scarmână ei moțul.

Dezgheț la frumusețe

Un moglân și-o mogâldeață,
Între ei - un sloi de gheață.
Cum s-a spart gheața-ntre ei,
S-au făcut mai frumusei.

Diplomație

Când el ridică glasul, ea-l coboară -
Să tune el, să fulgere, să ragă -
Chitind, când i-o fi lui lumea mai
dragă,
Cum o să-i taie apa de la moară.

Stupoare

Cât umbla prin târg cu tasul,
N-o-ntrecea la larmă-o cioară.
Banii când îi numărara,
Îi pieri pe loc și glasul.

Gol chistol

Fetele, hârșindu-i ronii,
I-au ascuns și pantalonii.
A ieșit de tot nasol:
Fundul gol l-a dat de gol!

Mămos pe viață

Cât n-a prins fătul la crustă,
Se ține de maica grapă.
Mama dacă-i pune clapă,
Se ține de altă fustă.

vreme (*Trebuințe inutile*).

Unde mai punem la socoteală titlurile surprinzător-șocante date unor poezii din cele două volume (*Măgar de rând în măgărie, Planton, pe cercul trei, la soare, Rotirea roții, Orbul luminii-n strălucirea ei, Luciditatea eului tembél, Vis de iad în paradis, A deveni covid, Abracadabra, Libertatea-ngrăditoare, Patron de jug, Porcii din palate...etc.*), dar mai ales amețitoarea cavalcadă a metaforelor și expresiilor (unele amuzante, altele satirice, toate instructive): eternitatea-i noapte fără soare, birjar de lux în Carul Mare, un prof de mate doarme-n ecuații, măgăria nu-i măgăricească, se iau în coarne zilele cu soare, Universu-și bea-n balcon cafeaua, soarele-și încarcă narghileaua, infinituri colorate, visu-n cămașă de noapte, să meargă roata ca pe roate, genă ce tot latră, rug de iad în paradis, luciditatea eului tembél/ e totdeauna tot la fel ca el, soarele a devenit mutant, Purcelul e porcul din noi/ când suntem cu mintea-n gunoi, Soarele-i trimis la-nviorare, dușmanul tău de moarte e chiar la București, să plagieze un câine, eu sunt patron de jug și boii sunteți voi, mai am de mers un infinit și-o clipă, E era lor, e marele lor veac și multe, multe altele.

Da, pentru că Gheorghe Văduva știe să pună la treabă cuvintele, sintagmele și expresiile, iar acestea acceptă (la drept vorbind n-au încotro) să se supună autorității sale de maestru ca să-i

încânte pe cititorii negrăbiți. De ce mai ales pe aceștia? Deoarece doar lor, căutătorilor de profunzime și subtilități artistice prin recitare, poezia maestrului Văduva își deschide corola blagiană de minuni, astfel adevărindu-se spusa că „Apele liniștite sunt adânci”.

Nu-i de ici-de colo să scrii la peste 80 de ani cu atâta vervă, dezinvoltură și dezinhibiție, însușiri care - ne demonstrează Gheorghe Văduva prin poezia sa - nu sunt nicidecum apanajul biologicului, ci al spiritualului. Cu atât mai mult astăzi, când ne confruntăm cu o jalnică realitate: fiind vremea semidoçtilor, falșilor culți și a analfabeților funcționali, tot mai mulți tineri au spiritul închircit (nematurizat sau îmbătrânit), pe când unii remarcabili seniori, precum maestrul Gheorghe Văduva, sunt mereu tineri și virili în plan spiritual.

Firește, ar mai fi destule de spus. Dar, nevrând să-i obosesc pe unii cititori comozi, voi încheia cu următoarea constatare: Poetul Gheorghe Văduva cunoaște foarte bine atât tehnica filosofică a Coexistenței și alternanței contrariilor (oximoroanele, și nu numai, fac dovada în acest sens), cât și pe cea a Relativității cunoașterii (conflictul esență-aparență), cele două teme favorite ale daoistilor.

O ANTOLOGIE DE AUTOR

Gheorghe Andrei NEAGU

Mărturisesc sub imperiul unei surprize extrem de plăcută că doamna Camelia Iuliana Radu, mi-a trimis un volum de poezie bilingv, sub titlul SCHIMB DE NOAPTE, apărut la editura Avalon din Cluj- Napoca în anul 2023, prefațat de Ovidiu Pecican. De la primele rânduri, acesta captivează atenția cititorului și îl determină să urmărească atent "rețetele poetice" cuprinse în volum. "Schimbul de noapte este o antologie de autor. Ea vine la capătul unor experiențe și după circa douăzeci de volume publicate până astăzi de o autoare ajunsă la deplină maturitate." Și, pentru că autoarea nu a prins în volum nimic autobiografic, am aflat despre domnia sa că a publicat prima poezie într-o antologie de copii „Crisalide” încă din 1969, la doar opt ani. Născută în Slatina, își dezvoltă calitățile artistice pe meleaguri brăilene. Reporter TV pentru emisiuni de copii ia o mențiune pentru pictură în anul 1970 la UNICEF.

După revoluție a devenit ploieșteancă și jurnalist la Jurnalul de Prahova, publicând în numeroase reviste literare – printre care și Oglinda Literară – poezii publicând până în prezent peste douăzeci de volume. Bineînțeles, că a obținut numeroase premii literare, recunoscându-i-se astfel valoarea discursului poetic. Remarcată de Felix Nicolau, Traian T. Coșovei, Alex Ștefănescu, Daniel Cristea Enache, autoarea îmi trimite volumul Schimb de noapte, care m-a surprins plăcut. Cum să nu te entuziasmezi, atunci când descoperi formulări poetice de genul „...bolnavii dorm aliniați/ lumina are privirea stinsă/ din vreme în vreme auzi hârșăitul papucilor/ pe cimentul rece/ capătul

culoarului fixează ușa spre lift/ o poți lua în sus sau în jos/ ușa este întredeschisă.

De fapt poeta nu folosește metafora decât ca o formă de ansamblu. Să privim înlăuntrul poeziei „În uterul poeziei”, „ninge/ cine știe/ poate mâine/ undeva/ în oraș/ un om de zăpadă va prinde viață” – pag.90. Poezia scurtă șochează prin titlu ce pare a fi fără de legătură cu textul care urmează. În realitate, dacă te lași furat de cuvintele simple, parcă vezi cum în noapte prinde viață un om de zăpadă. DINCOLO DE FUGĂ este o esență concentrată de înțelepciune: " trupul rațiunea și sufletul/ degeaba au fost născuți frați/ dacă se ceartă de fiecare dată/ și merg la școli diferite/" La pag. 112 din volumul prefațat de Ovidiu Pecican, drept o antologie dăm peste poezia „Sora mea mai mică stă pe scară”. „Sora mea mai mică visează să se mărite/ în fiecare seară/ spală păcatele orașului/ frecându-și bine pielea/ cu apă de ploaie și detergent lichid/ subsuorile ei mirosoare a mere/ și a deșeurilor petroliere”. La pag. 40, găsim o poezie din două versuri care nu are nici măcar titlu „lumea s-a micșorat când ai venit acasă/ încăpea toată sub lumina unui bec”. De ce vă îndemn să citiți o asemenea antologie? Pentru a vedea cum se construiesc din cuvinte simple stări ce sensibilizează sufletul cititorului. Există și sensuri metaforice cum ar fi : "trupul meu a încetat să mai asculte de mine/ sătul și plictisit de tropăitul chiriașului de la mansardă/" Dacă răsfoiești acest volum, ai să dai peste titluri ce stârnesc curiozitatea. Chiar prefața se numește „Patru lirică”. Și asta pe bună dreptate.

Dacă ar fi să citim doar titlurile de poezie din cuprinsul acestei antologii, am rămâne adeseori mirați și surprinși de tâlcul ascuns al unor stări poetice gata să izbucnească, într-o metaforă surprinzătoare.

TĂLMĂCIRI LA VOLUMUL „SUIȘURI ÎNTRE PĂMÂNT ȘI CER”

Ina Maria Nicole

IERBARUL: „O meditație poetică asupra vieții și trecerii timpului în faze existențiale diferite, având ca sursă de inspirație natura moartă - ierbarul-dintr-o perspectivă inedită, filtrată prin sensibilitatea artistică inconfundabilă a preotului-poet Vasile Didoacă Dojană. O experiență multisenzorială dar și interioară, în care distingem în universul familiar la scară micro, caracterul infinit al universului macro-deopotrivă misterios - fascinant, de care suntem, în esență, inseparabili. Poetul celebrează, pe de o parte, frumusețea lumii vii - de care e fascinat încă de la o vârstă juvenilă, dar și vulnerabilitatea ei existențială și etică, dorința de a păstra floarea între paginile ierbarului asemuit cu „un țintirim tăcut ce învâța să doarmă.” În ipostaza matură a vieții, când deja îi cunoaște „misterul”, fiindcă descifrase CARTEA, sub ineluctabila „Chemare a Infinitului”, poetul realizează o complicată ecografie și diagnoză a Eului său-aflat într-o perpetuă, neostenită căutare a dezlegării „necunoscutelor”. Decepția, dezamăgirea, frustrarea, vulnerabilitatea, trecerea spre neființă, moartea fizică, îmbracă forma veselă, translucidă luminoasă a credinței în viața de apoi și în „paradisul veșnic verde” - singura dorință care îndreptățește menirea de oameni, (aceea de a aspira spre perfecțiune, sublim și eternitate), singura rațiune valabilă. O aspirație drapată în cea mai omenească și duhovnicească iubire”.

HORA: „Preot de o vastă erudiție și har divin, poetul Vasile Didoacă Dojană reușește- în cuvinte și imagini puține și simple, accesibile înțelegerii tuturor enoriașilor și cititorilor săi, să transmită prin poezia Hora-străvechi dans folcloric bine cunoscut, înțelesuri filosofice profunde, transpunând în poezie un simbol al perfecțiunii Dumnezeiești; Cercul. HORA sau Cercul, figura geometrică perfectă, fără început și sfârșit, au o

simbolică generală vastă, generică și semnificații multiple: mistice, divine, arhetipale comune, deși foarte variate în diversele culturi și religii la diferite popoare. Potrivit lui Hermes Trismegistus (tradus „de trei ori mare”, termen filosofic grec, referitor la HERMES-omologul zeului egiptean Thot) CERCUL este Dumnezeu însuși, Creatorul necircumscriș al cosmosului, al cărui centru e pretutindeni iar circumferința nicăieri. Ca arhetip geometric, Cercul simbolizează perfecțiunea, întregul, totalitatea, ciclitatea, infinitul, apartenența, inițierea, inalitatea, eternitatea, sinele, energia spirituală atotcuprinzătoare a universului. Asimilat cifrei O, Cercul simbolizează embrionul, potențialul, orice simbol închis într-un cerc fiind potențat cu semnificația de incluziune, unificare, plenitudine, protecție, perfecțiune și sacralitate. Întâlnit la oamenii preistorici în magie și vrăjitorie, CERCUL simboliza protecția împotriva demonilor și a spiritelor rele. Cercurile preistorice de piatră, STONEHENGE (cunoscute ca „Dansul Urișilor”), atestă preferința oamenilor pentru cerc din cele mai vechi timpuri. Pentru amerindieni, chinezi, indieni, Cercul reprezenta Soarele, luna și copiii ei (femeie și bărbat), dar și energia atotcuprinzătoare a Universului, arhetip general pentru minte și gând (psyhche). Cercul protector de rugăciune, de închinare (chaka la hinduși și halca la arabi), în care prevala influența feminină, se centra pe protecția divină, niciun rău neputând pătrunde înăuntrul cercului. În creștinism „orbul” - cercul gol străjuit de cruce, simbolizează autoritatea și supremația lui Hristos peste tot ce este trecător. Adesea, Hristos e înfățișat așezat pe tronul ceresc, având la picioare pământul rotund. Aura ce înconjoară capul lui Hristos simbolizează mântuirea prin răstignire, iar cele trei cercuri intersectate simbolizează Sfânta Treime. Buddhismul își centrea învățăturile pe roata Dharma, cercul realității. În filosofia ZEN, cercurile concentrice ale iluminării se concentrează spre armonia tuturor puterilor universale. Celebrul YinYang are forma cercului, simbolizând contopirea și echilibrarea forțelor contrare. Iar celții trasau cercuri cu rol protector în construcțiile lor. Un alt simbol al cercului este VERIGHETA. Purtată pe inelarul stâng-deget conectat la inimă în credințele antice, verigheta semnifică fidelitatea, protecția inimii prin dragostea infinită a soților. Păstrând proporțiile, HORA (sau Roata în Moldova) la fel ca, cercul, semnifică mobilitatea, mișcarea perpetuă, natura infinită a energiei, ritmurile esențiale ale universului, repetitivitatea ciclică a anotimpurilor, includerea oamenilor în mărețul plan universal, zodiacul, protecția unui spațiu sacru, ferit de rău, în mentalul colectiv din spațiul românesc, Hora

→ Continuare în pag. 19

CU OȘANUL NU TE PUNE ! - ANK FLEUR - FLORI DE PIATRĂ

Florica PĂȚAN

Cu **oșanul**, că este el poet sau economist, nu poți vorbi decât la modul serios. El accede la adevăr cuprinzând istoria în integralitatea ei, dar și geografia: câmpul, muntele, stânca, izvorul, toate fac parte dintr-un peisaj în care descoperim sacralitatea, așa cum spunea Mircea Eliade, vorbind despre sacrul ascuns în profan.

El, **oșanul**, nu glumește cu lucrurile sacre din viața lui, iar dacă este și poet și economist, cum este Ank Fleur, n-ai cum altfel să te apropii, decât cu respectul cuvenit, cu grija că are în spate o istorie și o tradiție sfântă, de care noi, tot europenizându-ne, parcă ne-am detașat puțin. E adevărat, sângele dacic acolo, în Oaș, clocotește încă în țâpurituri, în portul tradițional, adevărat „templu la purtător o imago mundi care conține o sumă de simboluri, hierofanii, re...velări ale sacrului care îi dau o poveste... iar nouă, o identitate”, cum spunea prof. Ioan Sorin Apan. Regăsim datele noastre ancestrale în dansuri rotite de fete și feciori neclintiți în mândrie și iubire față de locurile natale, odinioară ale dacilor.

Ei, **oșenii**, sunt purtători ai unei tradiții pe care o păstrează ca pe o comoară, așa cum face cu o înaltă conștiință de sine, tânăra poetă Ank Fleur în versuri a căror tonalitate este când de rugăciune, mulțumind Maicii Domnului, sau adresându-se Domnului nostru Iisus Hristos, când de cântec, ori descântec liric... Universul proxim este populat de ființele dragi poetei, fiica sa Iulia, Ana din Trip, cu forța și exemplul rugăciunilor sale, o prietenă, Viorica, nume de floare, apoi Amelia și Camelia, cea înțeleaptă. Lumea reală este transpusă direct în versul poetei Ank Fleur, cu nume de oameni și locuri ce ne poartă în **Oașul** de poveste.

Dacă privim fenomenologic, nu reprezentarea ca atare, ci imaginația artistică face ca un conținut oarecare să fie poetic, anume când imaginația o prinde pe poetă în așa fel, încât „se lasă comunicat în vorbire, în cuvinte și în potrivirea lor laolaltă, o potrivire frumoasă ca expresie vorbită” după cum arăta Hegel în „Despre artă și poezie”. Iar întrebările au și răspuns, ceea ce conferă versurilor Ancăi Fleur conținut

ontic. Pentru că poezia a fost și rămâne **cunoaștere**.

Ank Fleur aduce în prim plan societatea „Kiwanis Art” din Oradea, nume internațional integrat în peisajul poetic ce nu scapă ochiului tradiționalist, dar rezzonează firesc în echilibrul dintre modern și tradițional, nu oricum, ci ca proiecție între verdele acestui pământ și albastrul cerului, calea albastră a cosmicizării viziunii poetice. Dimensiunea universală a lumii este determinată de prezența atât de naturală a Maicii Domnului în conștiința lirică, alături de cei apropiați, familie, prieteni. Oameni și sfinți viețuiesc laolaltă întru armonizarea existenței, sub patronajul unui albastru ce revine, ca esență a sacralității ascunse în lucrurile mărunte sau mărețe, cum ar fi dorul de absolut, accesarea Înaltului celest, sălaș divin. Albastrul purificator, dar și auriul, cu toată simbolistica lui de căldură divină și viață, fertilitate și belșug, fac trimitere la timpul prezent, un 2022 însângerat într-un război de neînțeles, pe care doar florile aurii ale speranței și dreptății, venind din cosmos, din ploii de meteori, l-ar putea opri, spălând pământul de cele rele... Printr-o singură sintagmă, poeta cosmicizează universul său cu „flori aurii din ploii de meteori”, înfățișând imaginea în figură arhitectonică, sculptural plastică ori picturală.

Între teluric și celest, între oamenii obișnuiți și sfinții care le primesc rugăciunile de liniște și pace, acea simplitate așa de greu de atins, după cum spunera Eckart von Hirschhausen se desfășoară, ca într-un tablou feeric, câmpul cu florile, tainele serii, parfumul bujorilor albi, aurii sau roșii, simbolizând, discret iubirea... Pe verticala celest - terestru, un curcubeu este pictat pe cer, iar raiul grădinii albastre este spațiul unei realități pe care poeta o percepe în Cămarzana ei sau la Remeți, acolo unde sentimentul sacru al iubirii poate fi trăit cu un trubadur ivit dintr-o poveste, de aceea îl numește „zânule” și lucrurile se reasează în buchete de bujori în grădinile albastre...

Se poate vorbi, în acest caz, de un discurs poetic simbolic, prefigurat încă din titlul volumului, FLORI DE PIATRĂ, cu un răsunset în variante de tonuri muzicale. Metafora „flori” cuprinde, în sine, totul, de la familie, copil, la prieteni, cunoștințe, comunitate – oameni și locuri unde ființa poetică trăiește într-o frenetică și neîncetată căutare de sine. Conștiința de sine și raționalitatea filigranează sensibilitatea, spațiul incert existențial, versatilitatea lumii și a timpului. Cosmicitatea viziunii derivă din simbolistica culorilor cu trimitere la cele patru elemente aristotelice. Roua din verdele de la început simbolizează apa, nașterea, viața; roșul simbolizează intensitatea sentimentelor și sugerează iubirea, focul; galbenul și albul simbolizează văzduhul, aerul, belșugul, iar verdele-pământul. Călătoria poetei din profan spre sacru, din temporal spre atemporal ilustrează, în fond, dialectica

confruntării dintre cunoscut și necunoscut, cu accedere spre absolut. În versurile sale se reface un spațiu sacru în jurul casei și al grădinii albastre, iar albastrul nedeterminat ar putea reprezenta tronul Mântuitorului din slava cerească. Pictural combinate în curcubeu, culorile sunt focalizate pe cer și creează impresia de ilimitat și de întreținere a spectacolului lumii într-o perpetuă mișcare.

Poemul „Ce e poezia ta, Ank Fleur?” conține o adevărată estetică, este o ars poetica țintind către cuprinderea sintetică și unificatoare: familia, copilăria,

„tu”, un tu nedeterminat, eu sau voi, iubitul etc... Se enumeră elemente concrete, dar și abstracte ale existențialului: prietenia, încrederea, bucuria și, evident, acel albastru unificator, purificator, de esență divină, chintesență a ideii de absolut.

Poeta Ank Fleur, onirică și vizuală, apropie elemente ale materiei viu colorate, flori, dimineți, lumini baroce în alb, galben - auriu, roșu, albastrul strălucitor al lumii, dar și al cuvintelor sale, încât bogăția imaginii configurează un discurs a cărui prospețime este incontestabilă.

→ Continuare din pag. 17

rămâne un simbol al comuniunii și al bucuriei de a trăi. Restul este fabulația unică a minții, simțirii și imaginației poetului preot Vasile Didoacă Dojană, asupra cărora nu impietez”.

ÎN IUBIRE: „În înțelegerea și tălmăcirea noastră, poetul își exprimă iubirea nemărginită pentru Creator și admirația sa pentru cea mai minunată creație divină: femeia. Cu inima pulsând între pământ și cer, între dorințe carnale și cultul sacralității, visul poetului- preot este de a arde pe altarul iubirii, pentru ca, prin jertfa sa de sânge purificatoare, picurată în forma petalelor de trandafir de foc, să izbăvească lumea de tristețe și să aducă o veșnică primăvară în sufletele tuturor” - Notă: Drept dovadă la cele spuse, iată și poemele, din volum, tălmăcite mai sus:

IERBARUL

A fost o vreme când așezam nevinovate
plante în ierbare,
Mă fascinau culorile ce răsăreau din lut sub soare.
Între pagini era întotdeauna toamnă,
Un țintirim tăcut ce învăța să doarmă.
Era o lume de care nu doream să mă despart,
Natură moartă pe pânză de brocart,
Culori înflăcărâte în alb se estompau
Esențe paradisiace pe rând se evaporau.
Murea încet o lume, chiar lângă mine
În inocența vârstei dansam peste ruine,
Strigam de bucurie când dezlegam necunoscute,
Eu le iubeam, le alintam, ele sfârșeau tăcute.
De fapt, prin ele, eu mă jucam cu moartea,
Atunci nu cunoșteam misterul,
nu descifrasem Cartea.
Știam doar de sfârșit, nimic de Înviere,
Acum vreau loc cu verdeață și Floarea ce nu pierie!

HORA

Impulsuri nevăzute ne cheamă către cerc
E ca un foc ce vine din adâncuri,
Cu altul să mă țin de mână încerc
Bătrâna horă vine din netimpuri.
A apărut doar din frățietate
Dorința de a fi cu celălalt,
Bucuria se împărtășește firilor curate
Hora cosmică ne amintește de Înalt.
E sărbătoarea mâinilor îngemănate
Și bucuria omului de a trăi,
Costumele florale sunt plaiuri în diversitate
Hora divină mereu va dăinui.

ÎN IUBIRE

Adeseori aș vrea, mai repede să treacă timpul
Iar alteori doresc să-l țin pe loc,
Să fie liniște atunci când bate vântul
Când mă răcesc să mă cufund în foc.
Acolo mi-aș dori să fiu, să ard
De nerăbdare să pier în flacăra Iubirii,
Să fiu fierbinte, nu om cald
Să mă aprind mai mult ca trandafirii.
Să mă împrăștii în petale
Să dau la fiecare câte una,
Să nu-i mai văd cuprinși de întristare
Din limbi de foc să împletim cununa.

POEZII

Elena OPREA

Clipe de vis

lasă-mă singură
doar câteva clipe de vis
să respir în constelația mea
cu păsări cântătoare
și triluri fierbinți
ce trec prin mine
ca un fior nepătruns,
vino aici lângă țărnel pierdut,
când pescarii adulmecă stelele
în nesfârșitul ocean,
când luna târzie
se oprește în drum
privind catargul uitat
și când pescărușii
îmbracă marea
cu aripi de dor.

Doar mâna ta

doar mâna ta
rămas caldă
ca-n ziua dintăi;
frunzele cad
peste case și străzi;
nisipul îngheață
și lumea s-a stins;
același leagăn de ape
ne poartă pe-alei;
același sunet de cântec
rătăcește în inima mea.

doar mâna ta
a rămas caldă
în amurgul auriu
al filelor toamnei.

Întoarcere în timp

sunt floare
ce curge pe razele lunii
și cântec de orgă
cu aripi de soare,
cerul mi-e frate
pădurea mi-e soră,
izvoarele,
nestinse iubiri,
iar frunzele,
pași pribegi
peste pământul serii.

Noaptea

în seara aceea
s-a prăbușit cerul
peste inima mea
noaptele erau stepe
zilele – nestinse ecouri
gândurile mute
alergau pe-un câmp disperat
să te prindă de mână
dar nu erai tu
strada e pustie
Doar eu mă plimb
cu gândurile mele.

mă opresc aici
lângă un tei bătrân.
nu mă întreabă nimeni
de ce-am venit
se luminează de ziuă
pomii se trezesc
păsările zboară-n neant
Iar eu mă-ntorc acasă

Noi

noi ne cunoaștem țara
ca pruncul mama lui,
ca albia izvorul,
ca omul casa lui.
noi înflorim ca pomii
și strângem rodul lor;
noi ne-am născut din doine
noi ne-am născut Români.

Pași

pași înșirați lângă leagăn
pași rătăciți printre vise
pași aruncați
peste marginea lumii,
pași peste viață.

Pasărea nopții

pervers e gândul iubitor
ce nu-și cunoaște jurământul
minciuna-i vipera din noi
iar vorba-i duhul arzător
tu nu poți sta cu el pe-o pernă
de patimi, dor și de amor
să ardă focul jurământul
ce tremură ca iarna-n toi
în suflet nu e decât insul
bătut de ploi și de nevoi.
aș vrea să nu mai crească arbori
în stânca plină cu tăciuni
și nici iubirea să rodească
în așternutul de minciuni
nu e nimic decât o clipă
ce s-a izbit de geam atunci
când floarea și-a deschis petala
în inimă cu crezământ
nu poți să uiți deloc trecutul
când a rămas ceva de spus

La Ipotești

Eminescu e aici
în această vale de dor
unde colibele
bosite de vânt
respiră mireasma pomilor
și sunetul buciului.
unde colina tresare
la fluierul Doinei
iar iubirea se-aprinde
în fiecare frunză
fântâna cu roată
din care se-adapă codrul
iar din acest salcâm
a răsărit un Luceafăr;
ce strălucește-n inimi
ca un izvor de viață
și lumină.

EXOTICA ȘI FASCINANTA ASIE ȘI LITERATURA ROMÂNĂ - MIRCEA ELIADE ȘI CONSTANTIN LUPEANU

Ștefan DUMITRESCU

Mă preocupă această temă, a Destinului care te proiectează cu o forță teribilă pe cerul literaturii universale. Mă pregătesc să scriu o carte în care este vorba de două mari Monumente ale literaturii române, născute (iar nu făcute) de destin. Este vorba de Mircea Eliade și de Excelența sa, dl ambasador Constantin Lupeanu, două destine aproape paralele. Pentru că Mircea Eliade este bine-cunoscut cititorilor români, mă voi apleca mai mult asupra celuilalt mare scriitor român, din păcate puțin cunoscut, dar la fel de mare, de exotic, de „aparte”, de fascinant ca Mircea Eliade.

Dacă Autorul Istoriei religiilor, în urma unei întâmplări (scrisoarea trimisă maharajahului, care putea să nu ajungă la destinatar, sau să nu i se fi aprobat bursa) nu ar fi ajuns în India, este posibil ca astăzi Mircea Eliade să fie un scriitor bun, și doar atât. Asia, India și cultura indiană au făcut ca Mircea Eliade să fie scriitorul exotic, cu un farmec aparte în literatura română, și marele istoric al religiilor.

Un excurs asemănător al vieții, dar pe alt meridian, are și dl Constantin Lupeanu, Excelența sa. După terminarea facultății de litere din București, specialitatea chineză, va fi aproape toate viața funcționar și Ambasador în China și în Țările din Indochina. Ca și Mircea Eliade care absoarbe, se impregnează cu spiritul, cu farmecul exotic al eternei Indii, Excelența sa dl. Constantin Lupeanu, absoarbe spiritul, farmecul, fascinația milenarei și uriașei culturi chineze. Amândoi sunt scriitori și „oameni de știință” în domeniul celor două culturi, în domeniul eseistic. Opera „științifică” a lui Mirea Eliade este bine cunoscută, Istoria Religiilor și cărțile pe tema alchimiei etc.

Din păcate, trăind mulți ani în afara spațiului cultural românesc (cu care a comunicat tot timpul, l-a avut în ființa sa) eseistul Constantin Lupeanu este puțin cunoscut la noi, deși are o operă vastă. Vastă și fascinantă, prin care creează o punte largă, profundă între cele două mari culturi. (cu regret o spun, noi nici

nu ne grăbim să-i fructificăm pe marii noștri esești, oameni de cultură, ne place să-i marginalizăm, specialitatea casei !) Aduce spiritualitatea română în universul chinez și îmbogățește spațiul românesc cu exotismul, măreția și vraja culturii chineze. Iată ce operă bogată a creat domnul Constantin Lupeanu. Să amintim numai câteva din titluri:

Eseuri

- Pași în lumea chineză, 274 pagini, Editura Sport Turism, 1975
- Viața intimă la chinezi, 160 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1992
- O istorie a civilizației chineze (în lucru)
- Toți oamenii sunt frați, 472 pagini, Editura Zhongyi, August 2018, ediție în limba chineză, Sihai Zhinei Jie Xiongdi
- Toți oamenii sunt frați, 424 pagini, Editura și tipografia Rawex Coms SRL, București, Noiembrie 2019
- Toți oamenii sunt frați, Ediția a doua, 424 pagini, Editura și tipografia Rawex Coms SRL, București, 2022.

Traduceri

- Cele mai multe cărți au fost semnate împreună cu soția, poeta Mira Lupeanu
- o Cao Yupao, roman autobiografic, 224 pagini, Editura Junimea, 1973
 - o Mituri repovestite, nuvele de Lu Xun, 128 pagini, Editura Albatros, 1976
 - o Întâmplări din lumea cărturarilor, roman de Wu Jingzi, secolul 13, 560 pagini, Editura Univers, 1978; reeditat în colecția Biblioteca pentru toți, numerele 1128 și 1129, cu 318 și 322 pagini, Editura Minerva, 1982
 - o Familia, roman modern de Ba Jin, 404 pagini, Editura Univers, 1979
 - o Teatru modern chinez, antologie a 7 piese de teatru din secolul 20, 440 pagini, Editura Univers, 1981
 - o Patru generații sub același acoperiș, roman modern de Lao She, 608 pagini, Editura Militară, 1983
 - o Piersica de Primăvară, antologie a 20 de nuvele din secolul 20, 460 pagini, Editura univers, 1983
 - o Lacul adânc, nuvele de scriitorul contemporan Wang Meng, 288 pagini, Editura Cartea Românească, 1984
 - o O viață, roman modern de Ye Shengtao, 336 pagini, Editura Univers, 1985
 - o Cartea poemelor, culegere de poezie populară și cultă întocmită de Confucius în secolul 5 î.Hr., colecția Cele mai frumoase poezii, numărul 195, 228 pagini, Editura Albatros, 1985
 - o Lotus de Aur, Vaza și Prunișor de Primăvară, roman publicat sub pseudonimul Cărturarul Mucalit de pe Măgura cu Magnolii, secolul 16, 2 volume, 1230 pagini, Editura Cartea Românească, 1985
 - o Întâmplări din lumea mandarinilor, roman de Li

Baojia, secolul 19, 564 pagini, Editura Univers, 1986

o Crizantema de munte, roman contemporan de Feng Dezing, 480 pagini, Editura Militară, 1986

o Poezie Chineză Contemporană, antologie a 330 poezii de 77 poeți din secolul 20, 420 pagini, Editura Dacia, 1986; reeditată într-o ediție cu 155 poezii, 23 poeți, 224 pagini, Editura Miracol, 1996

o Osândiții mlaștinilor, roman de Shi Naian, secolul 15, 3 din cele 4 volume, cu 464, 528, 368 pagini, Editura Militară, 1987, 1988, 1989

o Poeme, poezie modernă de Ai Qing, 144 pagini, Editura Univers, 1988

o Trei cazuri uluitoare, roman polițist din secolul 17, 224 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1992

o Rogojina de rugă a cărnii, roman din secolul 16, 256 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1996

o Yi Jing, Cartea Schimbărilor, carte de filosofie și divinație întocmită de Confucius, 2 volume, 880 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1997; reeditată într-o ediție prescurtată, 2005

o Lao Zi și Confucius, textele fundamentale ale taoismului și confucianismului, 384 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1997

o Opere Alese, de Deng Xiaoping, 384 pagini, Editura Politică, 1987

o Ho Chi Minh, Jurnal din închisoare, poeme, 164 pagini, Editura Qilinul din Jad, 2005

o Ho Xuan Huong, Poezii, 152 pagini, Editura Qilinul din Jad, 2006

o Însemnarea călătoriei spre vest, roman, secolul al XVI-lea, în 101 capitole, 2 volume, 480 și, respectiv: 568 pagini, de Wu Chengen, Editura Qilinul din Jad, 2008

o Integrala Zhuang Zi, Simbolurile Integritatii Infinite, texte filosofice taoiste, 406 pagini, Editura Litera, 2011.

o Părinții Sistemului Filosofic Taoist, 684 pagini, Editura Rawex Coms, 2013

o Flacăra și cuvânt, versuri de Jidi Majia, pagini, Editura Ideea Europeană, 2014

o Culoarea Paradisului, versuri de Jidi Majia, 152 pagini, Editura Ideea Europeană, 2016

o Însemnarea călătoriei de întoarcere, versuri de Zhang Wei, 328 pagini, Editura Ideea Europeană, 2018

o Vulpea care venerează luna, Versuri și Cântece de XUE MO, 328 pagini, Editura Ideea Europeană, 2021

o Planeta despicată, versuri de Jidi Majia, 156 pagini, Editura Neuma, 2022

o Pingcheng - Oraș prosper, Viața și arta în Dinastia Wei de Nord, secolele IV și V, Editura Rawex Coms, 2023

DI Constantin Lupeanu este o personalitate cerătoare complexă, ca și Eliade. Scrie poezie și teatru cu teme din istoria Chinei:

o „De ce am murit de Xie Min, Teatrul Mic, București, 1984

o De ce am murit de Xie Min și Cartea poemelor de Confucius poezii în interpretarea a doi actori, Teatrul

Național Iași, 1986

o Taifun de Cao Yu, Teatrul Nottara, București, 1988-1990

Mărturisesc că n-am putut să-i lecturez decât o parte „opera științifică”, deși mi-aș dori să-i citesc întreaga operă, pentru că atunci aș avea în fața ochilor și mai bine creionată imaginea, portretul unul Monument al Literaturii române din familia lui Mircea Eliade. A scriitorilor pe care Asia ni i-a dăruit și mai mari. I-am citi în schimb romanele care sunt tot mari, pline de exotismul, de misterul și fascinația Asiei

o Concubina Imperială, roman, 96 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1991

o O lume de Sfincși, roman, 384 pagini, publicat de Uniunea Scriitorilor din România - Redacția Publicațiilor pentru Străinătate, în 2004, prin concurs organizat de USR

o Între Cer și Pământ, roman, 256 pagini, Editura Niculescu, 2013

o Templierul din Carpați, roman, 292 pagini, Editura Rawex Coms, 2021

o Ambasador în Musonia, roman, 242 pagini, Editura Rawex Coms, 2021

o Crima la MAE, roman, 117 pagini, Editura Rawex Coms, 2021

o Călea înțelepciunii, roman, în lucru.

Ce este foarte rar și fascinat la cei doi mari scriitori ai literaturii române, Mircea Eliade și Constantin Lupeanu, este aceasta „cununie subtilă și profundă” a spiritului românesc cu spiritul Indiei, în cazul lui Eliade și al Chinei, în cazul dlui Lupeanu. Deși aș dori să scriu o Monografie Constantin Lupeanu voi intra în analiza romanelor dlui Lupeanu altădată, când mă vor ajuta ochii și bunul Dumnezeu.

În micul eseu de față am vrut să semnalizez doar această paralelă (foarte importantă) în istoria literaturii române, care a îmbogățit și îmbogățește cultura română, dându-i un farmec aparte. Un strop de exotism, o pată de culoare. Și am mai vrut să vă spun dumneavoastră, criticilor literari, revistelor, scriitorilor, cititorilor, oamenilor de cultură că printre noi chiar trăiește un Monument al culturii române, un om cu o operă vastă care te fascinează și te tulbură născând în sufletul tău dorul de depărtări, de mister, de măreție, după alte lumi, pline de poezie. De aceea aș vrea să vă îndemn pe dumneavoastră, oameni de cultură, cititori, cumpărați-i romanele (le puteți procura de la editura Rawex Coms, București) domnului ambasador Constantin Lupeanu. Să ne bucurăm că îl avem pe scriitor printre noi și să-i urăm cu tot sufletul, La mulți ani, excelența voastră, domnule Constantin Lupeanu, vă iubim și vă mulțumim că ați îmbogățit enorm cultura română! Domnul să vă dăruiască mulți ani de viață! Amin.

PREOTUL GHEORGHE CALCIU EVOCARE - ÎNTRE REALITATE ȘI MIT

Nicholas DIMA

L-am cunoscut bine pe părintele Calciu. Am avut multe lucruri în comun. Am colaborat foarte bine și aș putea spune că am fost prieteni. Se știe că a executat 21 de ani de temnițe comuniste. Primii 14 ani de închisoare și trecerea sa prin cea mai cumplită experiență umană, zisa reeducare de la Pitești, l-a transformat pe tânărul student medicinist Gheorghe Calciu într-un erou. Ulterior, decizia de a studia teologia și a deveni preot, împreună cu hotărârea de a spune adevărul și a denunța fățărnicia comunistă, l-a transformat pe preotul Calciu într-un martir. Au urmat alți șapte ani de închisoare, ani în care a mărturisit adevărul și i-a ajutat și pe alții, în special tineri seminariști, să-și redobândească demnitatea și să trăiască cu fruntea sus. Sunt puține personalități care prin atitudinea lor devin repere morale și salvează onoarea unei întregi națiuni. Părintele Calciu a fost o asemenea personalitate.

Personal, l-am cunoscut ca om, ca preot și ca promotor al idealurilor raționale. În același timp, cu vârsta și experiența mea, am devenit martorul transformării „omului” Calciu în „mitul Calciu”. Așa se nasc eroii și martirii! Și noi românii avem nevoie de eroi și martiri ca să ne consolidăm conștiința națională pentru că în prezent forțele răului vor să ne rescrie istoria și să ne mutilizeze sufletele.

Convingerea mea este că în acești ani se fac eforturi diabolice la nivel global menite să pună capăt erei creștine. Se urmărește a doua răstăgnire a lui Iisus și uciderea Lui definitivă. Nu se va reuși! Părintele Calciu înțelegea acest lucru și deseori în discuțiile noastre abordăm asemenea subiecte. Nu a fost singura persoană cu care am avut aceste discuții. Părintele arhimandrit Roman Braga, cu care deasemenea am colaborat strâns, afirma: „...atât comuniștii din Est cât și cercurile internaționaliste din Vest vor să păstreze bisericile ca ziduri, dar nu ca spirit”. Părintele Calciu și părintele Braga s-au luptat pentru păstrarea spiritului creștin al

bisericii și al neamului românesc...

Au trecut anii și acum în fiecare Săptămână a Patimilor îmi amintesc cu multă nostalgie de părintele Calciu. În săptămâna mare, mica noastră biserică de lângă Washington devenea neîncăpătoare pentru mulțimea de credincioși care venea la slujbe să-l asculte pe părintele Calciu. Părintele era un om bun și blând de la natură, avea mereu un zâmbet angelic, și emana înțelegere umană și dragoste creștină. Era totuși om care putea să și greșească, dar întotdeauna își admitea greșeală. Și îmi amintesc că la începutul fiecărei slujbe pe care o ținea la biserică Sfântă Cruce își cerea iertare de la enoriași dacă greșise cu ceva...

Îmi mai amintesc că am auzit prima oară de preotul Gheorghe Calciu când a fost arestat a doua oară. Lucram deja la Vocea Americii și eram cunoscut în exil și în unele cercuri politice Americane. În acele condiții, împreună cu prietenii și cu alți asociați, am făcut lobby la Washington pentru eliberarea să din închisoare și pentru aducerea sa în occident. După alți ani de suferințe, a sosit în America și a devenit un simbol al rezistenței noastre. În acele împrejurări l-am cunoscut pe „omul” Calciu...

Altfel, noii veniți în exil care au suferit în țară și care prin activitatea lor au reprezentat întreaga națiune, au trecut prin trei etape de adaptare: Entuziasmul evadării din iad; Speranța că venirea lor va schimba și va transforma exilul, și Adaptarea la o lume occidentală dură care nu corespunde cu lumea ideală pe care o anticipau. Părintele Calciu a găsit și el în occident o lume diferită de cece își imaginase, dar a fost primit ca un adevărat lider spiritual și a devenit un factor de unificare a exilului. În America, părintele Calciu a întâmpinat însă și el greutăți de integrare într-o lume care îți oferă totul, dar nu îți asigură nimic. În consecință, un timp a trăit din donații și din slujbe ocazionale. Înțeleg că la un moment dat a lucrat în construcții. Nu cunosc episodul, dar știu că nu avea un post permanent și o sursă sigură de venit pentru a-și întreține familia.

În acele condiții, biserică „Sfântă Cruce” din Virginia, la care eu eram președintele consiliului parohial, l-a angajat ca preot și astfel și-a putut relua misiunea spirituală și rolul de lider fără a mai avea grijă zilei de mâine. A fost o coincidență fericită pentru că eu eram redactor la „Vocea Americii” și mențineam legătură cu țara prin radio, iar părintele Calciu era susținut de biserică noastră și împreună promovăm cauza românească. Și am făcută acest lucru în Congresul SUA, la Departamentul de Stat și în fața altor foruri americane. Mărturisesc însă că ne-a avantajat și climatul politic anti-Sovietic al acelor ani. Nu a fost însă ușor. Am avut multe uși deschise, dar am avut și delatori care ne-au adus tot felul de acuzații. Și nu ne-a fost ușor pentru că a trebuit să îmbinăm atitudinea

Mama

Ion Teodor PALADE

*Este ființa care mi-a dat viață,
este cântecul lin al somnului meu,
este vocea șoptită a fiecărei dimineți,
este privirea blândă a serilor târzii,
este mângâierea duioasă
a florilor dăruite cu rouă,
este zâmbetul soarelui...
este Mama !*

*Este ploaia ce cade mărunț
peste holde,
este tristețea frunzelor, toamna,
este durerea mării,
când leapădă peștii pe țarm,
este fulgerul,
ce spintecă duhul din nouri,
este surâsul rotund al curcubeului...
Este Mama !*

*Este totul, și încă mai mult...
este Mama mea !*

spirituală care nu admite nici un compromis cu activitatea politică în care mai toate realizările se fac prin compromisuri.

Părintele Calciu a mai avut o mare calitate extrem de necesară în America unde bisericile nu sunt subvenționate de guvern. Bisericele din Statele Unite și Canada se autofinanțează și sunt organizate, administrate și conduse de consilii parohiale alese anual. Bunăstarea unei comunități religioase depinde atât de înțelepciunea preotului cât și de calitățile celor care conduc consiliul parohial. Cu firea lui blajină, părintele Calciu s-a concentrat pe păstorire spirituală fără să renunțe însă la activități sociale.

Din punct de vedere politic, părintele Calciu avea totuși o anumită inocență și nu înțelegea culisele și curenteles puterii din Washington. În acest sens, a trebuit să-i prezint de multe ori realitatea americană și limitele acțiunilor noastre, dar nici odată nu se supără și chiar îmi mulțumea. Apoi a venit zisa revoluție din 89 și activitatea noastră s-a intensificat. Toți ne-am așteptat la o schimbare radicală, dar ne-am înșelat. S-au schimbat doar obiectivele și interesele. Foștii comuniști români au rămas la putere, iar America le-a cerut noilor guvernanți doar să schimbe numele partidului... În calitate de ziarist, eu a trebuit să mă adaptez noilor condiții. De altfel, am fost trimis de mai multe ori ca reporter în țară, în Basarabia, Bucovina și prin URSS. Am fost deasemenea trimis la Albă Iulia la aniversarea de 75 de ani a unirii Transilvaniei cu țara. S-a adaptat și Părintele Calciu la noua situație, dar amândoi aveam anumite ezitări. Între timp, s-a schimbat totuși atmosfera și la Washington.

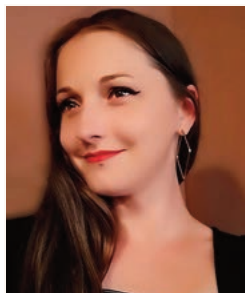
Departamentul de Stat a întins o mână aparent

binevoitoare noii conduceri politice din țară. Diplomații români acreditați în Statele Unite au început să ne invite la recepțiile ambasadei și să ne facă curte. Unii dintre ei, inclusiv ambasadorii, au început să vină la slujbele bisericii noastre. La un moment dat la una din recepții a venit în mod neanunțat un grup de diplomați români. I-am întâmpinăm cu oarecare reticență, dar i-am invitat civilizat și politicos la masă. Un timp am trăit între euforie și confuzie. În final, ne-am adaptat noilor condiții, dar părintelui Calciu, ca și mine și că mulți alții de altfel, am fost dezamăgiți de cece a urmat. Împărtășeam împreună același punct de vedere: America nu a oferit țărilor Est Europene foste comuniste un model moral de transformare social-politica și de redresare economică. Rezultatul a fost dezamăgirea care a urmat și care domina și azi...

În cursul ultimilor mei ani la Washington am înființat Comitetul Româno-American pentru Basarabia și i-am cerut părintelui Calciu să devină președinte onorific. Pentru mine ca doctor geograf Basarabia și Bucovina reprezintă o rana deschisă care trebuie vindecată. Părintele Calciu a acceptat imediat propunerea fiind el însuși un promotor al cauzei naționale...

După alți câțiva ani eu m-am pensionat și am plecat ca profesor în Africa. Părintele Calciu și-a continuat misiunea în chemarea lui Iisus până în ultimele sale zile. Părintele Calciu a suferit eroic; s-a purtat ca un martir; și sunt convins că va deveni un mit național.

Iuliana Pașca

COLAJ LIRIC

Poezie fără frontiere ITHACA

Germain Droogenbrood

Banpo*

(*Banpo: numele unui sit arheologic din China)

În apă sunt nori
și frunze de coriandru
și, ca în verile
copilăriei mele,
aerul miroase a funingine.

Sub bolta sa lină,
trandafirii și tuia formează
un transparent
centru geometric,
iar culoarea lor mă unește,
mai mult decât în viață,
cu respirația.

Inspir floarea de lotus,
o ninsă lavă roșie,
și știu că odată,
acum câteva secole,
am fost
și voi fi aici.

Jaime Siles, Spania
Traducere: Iuliana Pașca

O ființă umană

Ar trebui să venim pe lume omenește

Să creștem
Să învățăm
Într-un mod uman

La muncă
Ar trebui să fim tratați cu omenie
Cu respect, dragoste și onoare
Ar trebui să trăim alături de cei dragi
Și să călătorim cu plăcere
Ar trebui să îmbătrânim omenește

A fi o ființă umană
Ar trebui să fie un drept al omului...

BARBAROS İRDELMEN, Turcia
Traducere: Iuliana Pașca

Șederea la Istanbul

Circulă tot felul de versiuni
despre șederea mea la Istanbul:

Prima:
pune problema unei călătorii suspecte
de natură politică.

A doua:
discută despre o aventură
sentimentală.

O a treia versiune:
vorbește chiar și despre trafic de
droguri.

Că nu am pus niciodată piciorul în
Istanbul, -
desigur, nu interesează pe nimeni.

Izet Sarajlić, Bosnia – Herțegovina
(1930-2002)
Traducere: Iuliana Pașca

BUCURIA

ARTEI

Lucia- Elena LOCUSTEANU

Platon spunea că Dumnezeu a creat Universul jucându-se. Universul în care astăzi „visăm” e „un joc prim”, dăruit nouă. Poetul Ion Barbu s-a jucat și el, oglindind Universul, recreându-l din cuvinte și a realizat, „Un joc secund mai pur!” – metaforă revelatorie a creației – poeziei. Ca să înțelegi frumusețea și adâncimea poeziei ermetice barbiene îți trebuie o anumită pregătire. Pentru el, poezia e „Nadir latent”, e „cântec”, e „harpă” – sugerând noblețe și vechime. Creația cere jertfă, muncă, dăruire. Subliniază și menirea poetului și a poeziei, diversitatea ei, etc., citez: „Nadir latent! Poetul ridică însumarea/ De harfe resfirate ce-n zbor invers le pierzi/ Și cântec istovește: ascuns, cum numai marea,/ Meduzele când plimbă sub clopotele verzi!”.

„Un vis plin de strălucire”, este expoziția lui LUCIAN HRISAV, oferită de H* ART GALLERY, și intitulată: „În umbră viața-i doar un joc/ In the shadow, life is just a game.”, expoziție deschisă astăzi - 6 Aprilie 2024, la Galeria de Artă „INVITRO”, din Cluj –Napoca. Cele trei imense tablouri, ce poartă amprenta talentului pictorului LUCIAN HRISAV, sunt tot un „joc secund”, aparținând altui domeniu al artei, „joc secund” dar din linie și culoare, „O BAIE DE SCTRĂLUCIRI”, cum le-a numit curatorul DAN POPESCU. La prima privire, cel neavizat poate rămâne contrariat... Depinde și de structura, dar și de starea lui sufletească, de moment.

Dacă încearcă să pătrundă/coboare în subconștientul său, ar scoate la lumină și ar înțelege multitudinea de trăiri și simboluri pe care jocul de linii și nuanțe de culori îl ascund cu subtilitate și ar trăi „BUCURIA ARTEI”. Trei pereți, ca o ramă, fundal, de un verde deschis –verdele speranței –aduce culoarea visului pentru cele trei imense tablouri, toate având aceleași nuanțe, dar diferit așezate prin jocul liniilor/vălurite, ce stabilesc culoarea, ca și clipa, destinul, hazardul pentru drumul omului în viață..., nuanțe amplificate, multiplicare ca și capriciile vremii sau vremurilor, ca și a permanentei lupte de supraviețuire, a luptei între umbră și lumină sau a

valurilor mării liniștite sau în furtună...

Poate ar regăsi „jocul propriilor trăiri”, trăiri contradictorii, pendulări ale sufletului între nefericire și extaz, speranță, iluzie și deziluzie, asemenea valurilor mării, mereu în zbuciumul de a ajunge la mal, în permanenta lor înspumată strălucitoare înălțare, căutare, ca, apoi, să se retragă, acceptându-și menirea sisifică, de permanentă pendulare: înaintare și retragere/cădere, asemenea „valurilor vieții”, dar și a „valurilor de generații umane”, amestec de umbră și lumină, tinzând spre infinit...

Mi-am pus întrebarea: De ce numai trei? Încerc să-mi răspund, presupunând: „Nu pentru că erau numai trei pereți, ci, poate, cred eu, că și aici e un simbol – metaforă: intrăm ca și în viață, în lumină și avem de trecut prin timp doar trei mari etape. A patra e ieșirea din timpul limitat și intrarea în veșnicia albastră... Cele trei imagini mă duc cu gândul și la multiplele semnificații ale cifrei 3. Poate sunt și multe alte subtilități...! LUCIAN HRISAV numai el știe...”

Orice creație e și materializarea unui vis, a unui joc cu clipele, oprindu-le în opera de artă, conferindu-le veșnicia... Fiecare creator își alege, în funcție de preferințe, din multiplele și variatele metode, procedee, materiale, pe cele care-i răspund viziunii sale artistice, conferindu-i originalitate. În cazul de față, procedeul folosit este cel de reducere, efectul este de diluție de tip *spumato*.

Visul lui LUCIAN HRISAV e sclipirea - tumultul vieții. Privind diversitatea liniilor retrăiești binele, frumosul, VIAȚA = lumina - iubirea - sclipirea - o plăsmuire... Dar, prin contorsiunile unor linii/valuri = jocuri de linie și nuanțe, regăsești elementele contrare: binele și răul, frumosul și urâtul, lumina și umbra, etc... Privind „valurile de străluciri și umbre”, din, le-aș numi - „TRIPTIC”, ajungem la concluzia că trăim într-un „Univers lăuntric” în care, ca și în cel ce ne înconjoară, totul este doar „un joc de culoare, de lumină și umbră”.

„În umbră viața-i un joc” e un joc al luminii cu întunericul, al vieții cu moarte, în care mereu, mereu, neostoite se ivesc zorile..., pentru că „Opera de Artă” e „stălucirea vieții”, e „triumful luminii” în jocul ce e trecere prin timp, operă care-i duce în veșnicie și numele „robului artei”. REVERENȚĂ! Mulțumesc pentru o clipă de „SCLIPIRE”! Bucuria artei.

Critica cronicarului literar se lovește în fiecare clipă de metafizic

Florin Al. ȚENE

Spusele lui Baudelaire în urmă cu o sută de ani și mai bine aflate în titlu îndeamnă criticii să-și pună întrebarea: la ce-i bună critica? Dar la această dilemă răspunde indirect tot Baudelaire în „Curiozități estetice” Editura Meridiane, Bucureștiul, 1971, p.11: „ca să fie dreaptă, ca să-și aibă adică propria ei rațiune de a fi, critica trebuie să fie părtinitoare, pasionată, politică, cu alte cuvinte făcută de pe o poziție exclusivistă, dar o poziție care să deschidă cele mai largi orizonturi”. Dar, criticii de dinainte și cei de acum, nu cred că vor acorda credit acestor spuse. Însă noi simțim înglobat în aceste spuse marele adevăr al unei dialectici hermeneutice. O critică pasionată și părtinitoare, cum se mai practică pe la noi, și exclusivistă, este, în același timp, o critică inconsecventă, dar și consecventă. Inconsecventă pentru motivul imobilității creatorului, neașteptându-l cu o rețea întregă de metode, ea va putea, în deplină libertate, să-l renege pe cel pe care altădată l-a discutat cu tot entuziasmul, iar consecventă pentru aceleași motive, pentru că rămâne partizană și pasionată. Această libertate și sclavia ascultă mereu textul care, o precedă în absolut. La aceasta se adaugă deschiderea de orizonturi largi care este unica pedagogie critică posibilă. Toate acestea nu exclude rigoarea și nu instaurează un imperiu al arbitrarului. Atâta timp cât condiția amintită este o egalare a propriei rațiuni de a fi, adică a unei principiu de justiție. Iar a fi echidistantă și dreaptă în raport cu propriul ei criteriu de evaluare critică- până la un anumit nivel- este egal cu a fi adevărată. În general fac o pledoarie pentru maleabilitatea criticii, ce se exprimă paradoxal, deoarece prin caracteristica ei secundă, critica are drept ispită extremă inconsecvența, în etape ale timpului diferite, iar prin caracterul său autoreflexiv ea riscă în orice clipă să-și uite propria natură și să impună în loc să urmeze. Aceste caracteristici riscante se caracterizează prin: inconsecvența prin rigoare, așa zis tehnică, schematismul prin starea sufletească ce exprimă libertatea prin flexibilitate. Așa cum scria și Leo Spitzer cercul hermeneutic se închide în personalitatea criticului, în capacitatea sa de a reacționa în fața operei, idealul criticii lui Jean Starobinski în Relația critică, tradusă de Alexandru George, este legat indisolubil de calitatea celui care citește, dar și de echilibrul în el al facultății sensibile și al celei reflexive. Tocmai analiza funcționării acestei facultăți echivalează cu o secțiune chirurgicală a actului lecturii în sine. Opera, considerată anterior lecturii pe care o facem, nu este decât un obiect

inert, cu toate acestea, ne îngăduie să revenim la multiple semne obiective din care e alcătuit acest obiect, căci știm că vom găsi în ele garanția materială a ceea ce a fost, în momentul lecturii, senzația, emoția noastră. Absolut nimic nu ne împiedică, ca dorind să înțelegem condițiile în care s-a trezit sentimentul nostru, să ne întoarcem spre structurile obiective care le-au determinat. Pentru aceasta, trebuie să nu ne renegăm emoția, ci mai degrabă să o punem în paranteze și, să tratăm ca pe niște obiecte acest sistem de semne ale operei al căror farmec evocator l-am receptat până acum fără rezistență și fără o replică reflexivă. Semnele acestea ne-au sedus, ele sunt purtătoare ale sensului care s-a realizat în noi. Însă, fără a respinge seducția, fără a nega și uita revelația primă a sensului, trebuie să căutăm să le înțelegem, să le „tematizăm” pentru propria noastră gândire, și nu putem face aceste lucruri, decât cu condiția de a uni strâns sensul de substratul lui verbal, seducția de baza ei formală. Însă, receptarea unei opera este diferită de la o epocă la alta. Deoarece există o mișcare secretă a cărților pe raftul bibliotecii. Ce într-o epocă istorică o operă este promovată de critică ca fiind foarte bună, în altă epocă poate fi considerată mediocră. Aceasta ținând de schimbarea gustului cititorului și al criticii, datorită evoluției societății și a modului de percepție. Există o relație între lectură și critică, dintre critic și cititor. În Estetica. Teoria formativității, lui Luigi Pareyson, Milano, 1966, p.41-47, se spune că ceea ce în vitro apare ca o succesiune între cititor (pradă emoției lecturii) și critic (care așează între paranteze această emoție pentru a gândi asupra factorilor care au produs-o) poate fi adesea, în realitate, o simultaneitate de procese. Criticul translatează de la plăcerea lecturii la reflecția asupra a ceea ce i-a produs-o (de fapt la un fel de neplăcere, în măsura în care emoția inițială este pusă între paranteze) într-o alternanță care închide în sine cifra însăși a lecturii 5 critice. Deoarece criticul este în primul rând un cititor. Iar cititorul e un critic care citește pur și simplu, fără un discernământ. Orice metodă critică este valabilă în rezultatele sale atâta vreme câtă vreme își menține deschisă șansa inconsecvenței față de propria metodă. După părerea mea, critica la fel ca orice fenomen viu, tinde spre diversificare. Când nu devine dogmă, programele critice emanate de această tendință își păstrează șansa înțelegerii și a universalității demersului. Cu cât este mai personală, chiar inconsecventă, cu atât este mai universal, prin însăși deschiderea sa. De multe ori mă întreb, la ce ne folosește critica? Aceasta dând socoteală despre texte, oglindă în care ele se văd, uneori deformatoare și totuși, prin paradox, reușește să fie dreaptă numai în măsura în care este deformatantă, lectură înainte de toate, critica este viața retrăită a operei. Opțiunea criticului nu ar trebui să fie dificilă. Un decalog posibil al unei bune critici, a asculta textul devine primul canon. Felul ascultării este metoda critică. Dar ascultarea în sine este aceeași și în același timp mereu alta, substratul său nu poate înceta de a fi senzorial și emoțional, personal deci. Libertatea de înțelegere este primul și cel mai prețios bagaj al criticului. Fanaticul ultimei mode critice, de cele mai multe ori incoerentă, absconsă, tehnologizată, nu trebuie să influențeze pe adevăratul critic, el trebuie să știe să-și păstreze șansa inconsecvenței.

ANOTIMPURI (POEZII)

Iuliana LEONTIUC

Ne-om scutura

Ne-om scutura ca pomii primăverii,
Ca albe flori cădea-vom la pământ.
Vasul de lut gusta-va ceața serii,
Dar sufletul va fi la Cel Prea Sfânt.

Ne-om odihni sub razele de soare,
Ca grâu-n holde proaspăt secerat.
Va putrezi fărâma trecătoare,
Dar grâul vei păstra, Părinte 'Nalt.

Noi vom zbura ca păsările toamna,
Și frunze vechi cădea-vor pe cărări.
Trup ostenit uita-vei ce e teama,
Când sufletul pleca-va spre-alte zări.

Și vom dormi ca grâul sub zăpadă.
Ne-om liniști-n imaculatul ei.
Nădejdea noastră-n El n-are să cadă:
Vom învia ca primii ghiocci.

Metamorfoză

Ca un cocon cuminte, sunt ascuns,
Sub firul de mătase ne-ntrerupt,
Îmi pare cocoloșul îndeajuns.
E-aproape de sfârșit ce-am început.

Sunt tot mai diferit de cei din jur,
Vorbesc o altă limbă, ne-nțeles,
Și, cum nu vreau din timpul lor să fur,
Nu mai explic... și singur, stau mai des.

Încerc în rânduială să îmi las
Ce-am mai țesut, sau poate-am încalcit,
Nu-mi seamăn nici la chip, și nici la glas,
Și-orice schimbare mi-o pândesc uimit!

Inexplicabil, însă... nu sunt trist
Și nici ursuză nu e firea mea.
Eu prețuiesc minunea că exist,
Metamorfoza n-aș numi-o... rea!

Mă rog, pe dinăuntru, ne-ntrerupt,
Sunt sigur că mă vezi și că mă știi.
Știi cât Te-aștept! Să-Ți fiu întreg
plăcut
Crescut-au aripi! Le deschid... când
vii!

Criza mondială

E criză oameni buni! Fugiți degrabă!
Căutați prin piețe după untdelemn,
Zvârliți a lumii cupă cu otravă;
Beția ei ascunde starea gravă,
Și, beți fiind, veți pierde semn cu
semn.

E criză oameni buni, în sănătate,
Și-atâția au căzut între tâlhari!
Leviți și preoți trec, cu doctorate,
Scârbiți, păstrându-și mâinile curate;
Samaritenii sunt atât de rari!

E criză, oameni buni, financiară,
Iar văduva, cu ultimii bănuți,
Muri, sărmana, chiar în astă vară.
Bogatul are inima ușoară:
Prea mulți săraci, n-ai cum să îi ajuți.

E criză, oameni buni, de omenie,
De pe la capi și până la codași.
Vitejii sunt înfrânți de viclenie,
Nu-n luptă dreaptă și cu bărbăție.
Mișei-nving și ne conduc cei lași!

E criză, oameni buni, criză de pâine,
Și sunt destule pietre în pustii.
Atâți trăiesc un azi fără de mâine,
Împovărați de-o viață ca de câine;
Și câți găsesc izvorul apei vii?

E criză, oameni buni! Puține-s toate!
Ce-i căldicel se stinge rând pe rând.
Cu greu găsești azi dragoste de frate
Și-o inimă fierbinte ce mai bate
Pentru-o credință până la mormânt!

E criză, oameni buni, de în subțire.
Clepsidrele au partea goală-n sus,
Mireasa e gătită pentru Mire.
Doar cinci fecioare-s gata de nuntire,
Iar Mirele ce vine, e Isus!

E criză, oameni buni! Fugiți degrabă!
Căutați prin piețe după untdelemn!

Aproape de țel

Aproape de țel ne simțim prea ferice
Și mâinile-ntindem spre el s-apucăm,
Dar țelul dispare și-n fum se
preschimbă,
Cu mâinile goale din nou ne aflăm!

Aproape de mal suntem în siguranță
Și luntrea conducem spre el s-
anchorăm.

Dar țărmul dispare departe în ceață,
Și lupta cu valul din greu reluăm!

Avem doar un pas până la fericire,
Vom ține-o în mâini chiar așa cum
voim.

Ajunși însă-acolo, cu-atâta uimire,
Himere, cenușă și lacrimi găsim.

Dar noi n-avem voie să-ncredem tăria
Nădejdelor noastre în lucruri sau
vremi.

Deasupra de tot stă Cristos, Bucuria,
Mai scump decât tot ce-am crezut că
avem.

Mai scump decât tot ce-am fi vrut să
avem.

Mai scump decât tot ce-a părut că
avem.

PRIMA ATESTARE DOCUMENTARĂ A ENTONIMULUI "ROMÂN" într-o cronică din secolul XIV. Români de la verbul "a rămâne"?

Ionuț Țene

Istoria etnogenezei românești ține de durată lungă a istorie, cum ar spune istoricul francez Fernand Braudel, de un autentic „imobilism istoric”, de fapt de o „fermentație” etno- culturală ce a durat secole, din veacul IV până în veacul XII/XIII, când românii deja erau constituiți ca și popor cu limbă și valori religioase distincte față de migratori sau populațiile înconjurătoare. Despre această etiologie complicată s-au scris cărți numeroase și s-au emis teorii. Cei drept proto-românii sau stră-românii au navigat într-o durată istorică aproape imobilă, ca o pânză freatică specifică, „subterană” care a ignorat secole istoria mobilă și dinamică a popoarelor migratoare sau a primelor state medievale. Acest anistoric sau immobilism istoric „enigmatic” (apud Gh. Brătianu) i-a salvat pe strămoșii noștri de la dispariție în vâltoarea migrației și a războaielor de cucerire ale statelor medievale în ascensiune. Românii și-au spus de când au conștientizat că sunt un popor distinct, întotdeauna auto numindu-se „români” sau „rumâni”. La începutul evului mediu, bizantinii sau slavo-germanii le spuneau autohtonilor latinofoni „valahi”, cu derivatele arhicunoscute din cronicile timpului – „vlah”, „voloh”, „olah”, „blachi” etc. La 980 împăratul Vasile al II-lea Bulgarohtonul amintește de o populație din Balcani necunoscută până atunci: valahii. Etonimul valah se repetă într-un hrisov din 1020 în favoarea episcopului din Akris (Ohrida) și în care se vorbește despre „Valahii de prin toată Bulgaria”. Reiese de aici că populația de valahi era destul de numeroasă și trăia pe un spațiu geografic larg din arealul balcanic. De la început valahii au fost percepuți ca locuitori latinofoni, mai ales că toate populațiile barbare numeau pe celto-galo-romani ca „volcae” și apoi pe identic pe locuitorii romanizați. Pentru greci „valah” a devenit similar cu „păstor nomad”, iar la albanezi cu profesiunea de cioban. Valahii negri erau de la nord de Dunăre, iar cei albi de la sud de Dunăre, conform cronicilor medievale. Culorile s-au considerat, de altfel, sinonime cu punctele

cardinale: alb la sud, negru la nord, albastru la vest, iar roșu la est. „Punctele cardinale colorate” le-au preluat și turcii, Există în istoriografia noastră două teorii: una, că valahii sunt autohtoni în arealul balcanic, iar a doua paradigmă, că valahii au venit prin transhumanță de la nord de Dunăre spre sud. Ani la rândul prin lecturile și cercetările efectuate consider că valahii sunt de aici, autohtoni din tot arealul balcanic și din întreg spațiul carpato-danubiano-pontic, care erau într-o perpetuă mișcare pastorală, valahii trăind alături de popoarele migratoare. În nordul Dunării, valahii negri au reușit apoi să șă-și întărească etnia și poziția, întemeind state românești medievale începând cu secolul XIII. La valahii sud-dunăreni noțiunile de bază ale credinței creștine sunt moștenite din limba latină. La sud de Dunăre, stăpânirea romană a fost mult mai îndelungată ca la nordul Dunării. Romanizarea valahilor sud-dunăreni a fost mai accentuată. De aceea împăratul erudit Constantin Porfirogenetul în lucrarea „De administrando imperio”, făcând referiri cu ocazia cuceririi orașului Salona de către slavi în secolul VII face diferența între cetățenii imperiului bizantin, greci și populația romanofonă a regiunii, pe care o numește categoric, de cinci ori – „romanoi”, precizând că aceștia se numesc „romanoi pentru că au venit din Roma și poartă acest nume până astăzi (anul 945)”. (Neagu Djuvara, coord. – Cicerone Poghir, Romanizarea lingvistică și culturală în Aromânii, istorie, limbă, destin, Ediția a II-a revizuită, Ed. Humanitas, București, 2012, p. 14 – 21). Poporul autohton cu rădăcini traco-iliro-geto-daco-romane, numit valah de cronicile străine, s-a auto-numit întotdeauna „români” sau „rumâni”, care a devenit și denumirea unei categorii sociale de țărani. Valahii aveau conștiința propriei denumiri, de „români”, prin filiația imperială romană.

Dar pentru prima dată într-un document occidental, în afara numelui de „valah” apare etnonimul „român”, nu de „valah” într-un document de la începutul secolului XIV în Italia. Istoricul clujean Șerban Turcuș publica în anul 2000 un articol – document de excepție în care apărea pentru prima dată etnonimul „român”. Articolul a devenit de referință pentru istoriografia românească și europeană subliniind recunoașterea internațională a etnonimului „român” pe lângă cel uzual de „valah” cu variantele sale diverse, care intraseră în circulația istoriografică bizantină și slavo-germană de la începutul evului mediu. Iată ce scria atunci istoricul clujean, care mi-a fost profesor la facultatea de istorie din Cluj-Napoca: „Textul la care facem referire se găsește la Biblioteca Apostolica Vaticană, manuscrisul Chigi M.V. 116, foile 63 retro – 105 retro și a fost descoperit, după cum am mai precizat, de Patrick Gautier Dalche. Textul în cauză este o variantă a unui text de cronică universală copiat între

21 iulie și 30 august 1394 de către un membru al unei mari familii florentine, Amaretto Mannelli. Manuscrisul Chigi M V 116 este o variantă în trei părți. Ceea ce ne interesează pe noi este cea de-a doua parte, foile 65 verso – 72 retro, parte constituită dintr-o descriere a lumii, a cărei origine se pare că este toscană, ținând seamă de particularitățile de limbă. Dacă anumite indicii ar sugera că sursa primară a alcătuirii acestei descrieri geografice ar putea fi datată la sfârșitul secolului al XIII-lea (precizări relative la faptul că locuitorii Livoniei sunt păgâni sau pomenirea coloniei genoveze de la Caffa în Ghazaria fondată pe la 1266), alte indicii sugerează ca dată a alcătuirii acestei descrieri un interval mai târziu, adică între 1313-1341. Mai concret, este indicat faptul că în Salmazia (Sarmatia) domnește un împărat „che ssi chiama l’Osbeccho”. Este vorba de Oshăg, hanul Hoardei de Aur, care a domnit între anii anterior amintiți. Dacă luăm în considerare că în manuscris moartea împăratului Henric de Luxemburg – 1313, înmormântat în Domul din Pisa, este ultimul indiciu cronologic folosit de cronică într-un catalog al împăraților, putem conchide că întregul text a fost scris în zona anilor 1313-1314-1315.” (Lector universitar Șerban Turcuș, Prima mărturie străină despre etnonimul român (1314). În: „Cele Trei Crișuri ... seria 3, anul 1, 2000, nr. 7 – 9, iulie-septembrie 2000, p. 2-14).

Despre folosirea prima dată a etnonimului în cronici medievale a scris și istoricul academician Ioan Aurel Pop, după studiul unui manuscris italian medieval din secolul XIV scos în lumina cercetării științifice de către istoricul sus-amintit Șerban Turcuș. „Faptul că românii foloseau în Evul Mediu denumirea de rumân (român) pentru a se numi pe sine și că exista dualitatea vlah-rumân/ român sunt realități menționate. Astfel, o descriere a lumii, probabil de origine toscană (dintr-un manuscris de la Biblioteca Apostolica Vaticana, pusă recent în valoare pentru istoriografia română), spune că, în jurul anului 1314, în „provincia”¹ numită Ungaria, care era reame (regat, structură politică), trăiau, în afară de unguri, și românii: „In quella medesima provincia sono i Rumeni e i Valacchi, e quali sono due grandi gienerazioni e anno reame e sono paghani”.² Prin urmare, autorul din Peninsula Italică știa la începutul secolului al XIV-lea că cei pe care occidentalii îi numeau valahi se chemau pe sine români (rumeni), că aveau anumite structuri politice organizate (reame) și că nu erau „creștini”, mai exact nu erau „creștini adevărați” sau catolici. Cu alte cuvinte erau „schismatici”. Mai sunt exemple în epocă, adesea din mediul franciscan, când credincioșii bizantini erau numiți nu doar „schismatici”, ci și „eretici” sau „păgâni”, nefiind plasați între „creștini”. Autorul textului știe cumva, în mod vag și mitic, despre cele două nume, din

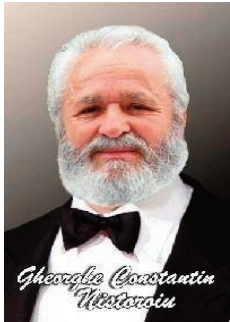
care face două „ramuri” sau „generații”, cam în genul în care apar aceste nume în legenda despre frații Roman și Vlahata, eroii eponimi ai românilor. Aceeași dualitate de etnonime, de această dată în limba latină, se remarcă într-un cunoscut document al papei Clement la VI-lea, de la 1345, în care românii sunt chemați Olachi Romani. Aici, în redacție papală, apar ambele nume (ca și în exemplul anterior), și cel de vlah (olah), dat de străini, și cel de rumân, dar de românii înșiși.” (Acad. Ioan Aurel Pop – Discurs de recepție. Istoria și semnificația numelor de român/valah și România/Valahia, Academia Română, 2013. Vezi și Ș. Turcuș: Prima mărturie străină despre etnonimul „român” (1314), în „Cele trei Crișuri” (Oradea), seria a III-a, an I (2000), nr. 7-9 (iulie-septembrie), p. 6). Ioan Aurel Pop consideră cu acribia caracteristică că documentul este „o descriere a lumii, probabil de origine toscană (dintr-un manuscris de la Biblioteca Apostolica Vaticana, pusă recent în valoare pentru istoriografia română), spune că, în jurul anului 1314, în „provincia” numită Ungaria, care era reame (regat, structură politică), trăiau, în afară de unguri, și românii : „In quella medesima provincia sono i Rumeni e i Valacchi, e quali sono due grandi gienerazioni e anno reame e sono paghani”. Prin urmare, autorul din Peninsula Italică știa la începutul secolului al XIV-lea că cei pe care occidentalii îi numeau valahi se chemau pe sine români (rumeni), că aveau anumite structuri politice organizate (reame) și că nu erau „creștini”, mai exact nu erau „creștini adevărați” sau catolici.” (ibidem). Astfel, cronică anonimă italiană publicată de Gautier Dalché pare a conține prima atestare a etnonimului „rumeni”. Semnalată atât de Șerban Turcuș și după el de academicienii Ion Aurel Pop și Victor Spinei. Însă istoricul Dan Ungureanu într-un articol polemic, construit pe o teză preconcepțuit negaționistă are o altă opinie constatând că atestarea e bazată pe o simplă eroare de transcriere a lui Gautier Dalché. Consultarea manuscrisului (Chigi M V 116) ne arată că e vorba de o simplă eroare de transcriere a cuvântului cumeni, cumani, scris cu r , litera c en potence, conform lui Dan Ungureanu

(https://www.academia.edu/44472261/prima_atestare_a_rom%C3%A2nilor_sub_numele_de_rom%C3%A2ni).

După cum se vede, poetul este un împătimit al versului într-o epocă în care s-a cristalizat creația postmilenaristă, dar autorul reactivează într-un mod original „corola de minuni a lumii” prin structuri de semnificație proprii, de certă valoare lirică, fără corelații post-postmoderniste.

Va urma

143 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI GEORGE ENESCU

Gheorghe Constantin
NISTOROIU

*„Enescu este arcuș, este
interpretul sufletului său... Mi-ar fi
lumină să-l ascult...”*

(Haig Acterian – regizor)

Marele geniu al Muzicii divine românești s-a născut în anul 1881, în scutecele zilei de 19, ale leagănului Gustar – August, în Vatra, colț de rai, Liveni-Dorohoi-Botoșani, în familia Mariei, fiica preotului ortodox Cosmovici și a arendașului învățător Costache Enescu, tot fiu de preot ortodox. Mama Maria i-a dăruit omenia, frumusețea și religiozitatea ei, iar Costache, care era sensibil la muzică, fascinat îndeosebi de celebrul vals „Valurile Dunării” pe care i l-a cântat prințisorul lui Jurjac pe la vârsta de 4-5 ani, după ce și-a venit în fire, i-a prezis Destinul: „Veți fi muzician!”.

Așa, a pornit pe Calea Muzicii dinspre Liveni-Dorohoi-Botoșani, Iași, Viena, Paris și Eternitate. Spuneam recent într-un eseu închinat marelui Artist universal că, „Muzica a fost marea sa chemare și alegere. A fost destinul său încununat de geniu. Muzica – Arta sublimă din descătușeri divine i-a zămislit aura și nemurirea, încununându-l eternității.” (Aura unui Geniu...)

Pronia divină, dorul Mamei, iubirea de Patrie, frumusețea Vetrei străbune, creația sublimă a înaintașilor, apoi gândirea, flacăra, pulsația întru spirit dau vibrație eternă viitorului geniu și profet, care trebuie să-și ancoreze nația, neamul, Biserica și veacul său întru Aurora dăinuirii!

Genialul valah George Enescu a urzit fascinație în întreaga lume a Muzicii, în lumea frumuseții feminine, în lumea universală a spiritului, a multor personalități din țară și din afară, precum s-a întâmplat și cu regizorul armean-valah Haig Acterian (1904-1943), martir de război, posesor al unei voci vibrante de tenor, care a îmbrățișat până la extaz în cele câteva luni ale anului 1923, strălucitoarea stațiune montană Sinaia.

Maestrul Enescu făcea exerciții muzicale, zilnic, vreme de cca. 6 ore, în timp ce Haig Acterian, el însuși un remarcabil tenor, în taină îi savura muzica celestă. Impresiile înflăcărate, îmbobocite de admirație i le-a încredințat fratelui său Arșavir Acterian, iar acesta ni le-a dat nouă: „Muzica... muzica... este singura divinitate produsă de om din glas, vine subțiri, mătase, alături și piele întinsă lovită ritmic cu buzdugane mici... Cum a

ajuns omul să făptuiască cu aceste mijloace armonia, ecoul divinității? Muzică! Și totuși de multe ori magie în carne. Sunt puțini care au dat sunetelor valori divine. Palestrina și Beethoven, Bach și Brahms, cântecul religios iudaic și câteva dansuri indiene... Enescu are o sensibilitate care azi a devenit olimpică. Nici un virtuoz nu are sufletul lui Enescu. El posedă vraja divinului pe care nu o mai găsești la altul.” (Arșavir Acterian, Privilegiați și Năpăstuiți, Institutul European-Iași, 1992, p. 66)

Muzica este sufletul în har, armonie și splendoare al celui ce cântă...

Se ascultă doar cu inima!

Cântarea sublimă pare o femeie frumoasă ivită pe ecranul vieții.

Frumusețea ei nu vine din trup.

Ea pogoară din lumina sufletului ce o împrejmuește și ne înconjoară.

Părul i se respiră mătăsoș ca arcușul răsfățat pe ispititoarea vioară.

Buclele lungi și rebele îi cad ritmic peste chipul luminos, ca niște aripi de înger.

Ca un joc de ape tremurânde, ca niște ondulații seismice de cântec.

Simți atunci că în inima ta înflorește trandafirul dragostei.

Deschizi apoi larg fereastra sufletului sub bolta cerului de azur înstelat.

De sus, parcă coboară îngeri de lumină peste jocul vesel de copii.

Și peste focul de rug aprins al îndrăgostiților.

Cerul de sus e lumină. Și cerul sufletului e la fel.

Simți că trăiești dorul lumii mai bune și mai frumoase din tine.

Pare o lume cu zorii înfloriți în uriașe corole. Pare o lume de azur și rod.

Dragostea se pogoară năpădind inima cu arome divine și miresme suave.

Același fan-meloman Haig îi scria soției sale Marieta Sadova, o reputată actriță, după ce audiase concertele noului Orfeu, cu Caravia și Alfred Alexandrescu la pian în iarna anilor 1923-1924. „Mariette, când Enescu este singur, când cântă pentru el... Mariette, nu se poate asemui.

Este cer și pământ... Aceleași bucăți... le auzisem de atâtea ori sub brazi și trebuia să fug în amintiri ca să-l ascult... Priveam capul lui frumos și aplecat, timid și bun, modest și genial... Este suflet, suflet, suflet tot... (Arșavir Acterian, op. cit., p.67)

Mulțumim Bunului Dumnezeu, Măicuței Domnului Maria-Vlaherna-Carpatina că ne-a dăruit Neamului dârz și drept, Muzica lor divină și în ea, marele suflet sonor al lui George Enescu! Cu alese prețuiri pentru toți iubitorii de Patrie, de Cer, de Frumos și de Cântare celestă.

POEZII

Emil PROȘCAN

LIED

poate că ceea ce simt este o exagerare,
poate că tu nu ești decât în dorințele
mele,
poate că eu sunt motivul prin care
mama mea s-a inventat,
poate că al cincilea anotimp este în
mine,
poate că relativitatea este condiția
perfecțiunii incertitudinii de a fi...
Nesomnul nu e trezire,
ultimele mele vise sunt luate pe datorie,
tribut de pași nenăscuți,
jurnalul zilelor viitoare,
discreție, neuitare, rutină,
singura cale de a mai vinde câte ceva
amintirilor copiilor tăi,
testament nescris din motive semantice,
facem cu toții economie
la curent, gaze, vise,
în cârciumi nu se mai plânge din
dragoste,
tristețea se sălbăticește,
din puștii bani de pe fructiera din
bucătărie
de ziua mea îi fac cadou tristeții o lesă,
(respect libertatea de a fi)
scheaună adulmecând amintiri furate,
pe caldarâmul tocit de urme
mulțime de pași
aleargă la capătul inexistent al
orașului.
Podul hărțuit de inutilitate s-a dărâmat,
nu mai există un „dincolo” credibil,
oamenii în biserici se roagă
pentru proiectul european,
știi că nu va mai fi nimic pe mal în jos
și-și caută în lumina candelor celălalt
obraz.
Mă întorc printre celelalte lucruri
îmi potrivesc starea de veghe după
ultimul asfințit,
tristețea se așează cuminte la picioarele
mele

și-mi linge mâinile
cu recunoștință și dragoste
obligându-mă să o hrănesc,
în nesomnul meu tu îmi împrumuți vise,
poate că într-o zi sau chiar mâine o să-
mi apari
o să vii, o să vii, o să vii,
îmbrățișarea, sărutul, dragostea,
îmi vor țipa precum lumina unui bing
bang
în dezamorțirea timpului
altfel de liniște va fi
mereu de la capăt.

PRIZONIER ÎN CLEPSIDRĂ

te-ai agățat de valul acela
nisipul și țărnul erau ca lumina lunii ce
revarsă aceeași liniște albastră
nu ți-am cerut nimic din ceea ce nu ești
nu ți-am cerut nimic
din când în când am rugat mâna stângă
să-ți lase câte ceva
de bine
chiar mult mai mult
știi, nu sunt eu acela
dar
zâmbetul încrâncenat din albul rochiei
de mireasă
îți dă dreptul să mergi desculță
spre viața ta
iar eu
de pe marginea mea
am să te întreb
ce mai faci?
iar mâine o să-ți spun
știi
eu am iubit foarte mult o fată
pe care nu am întâlnit-o niciodată
dar
seamănă foarte mult cu tine

POVESTE DE DRAGOSTE

Ce simplu s-a denumit omul acela
„tată”!
Mama nu este invenția mea,
ea nu e femeia aceea,
este îmbrățișarea mea cu tot ce există,
timpul etern,
nedespărțirea,
tărâmul soarelui răsare, nașterea mea.
De-acolo îmi iau căldura și zâmbetul
în zilele cu ploii fără curcubeu!
Mama mea e mama!
Omul acela a întâlnit-o într-o zi
pe mama mea și s-au învrednicit!
Cunoașterea lor e veșnicia
ce trece efemer prin mine.
Când mă strigau eram copil!
Ce asurzitoare liniște
dau la iveală anotimpurile ce ning
acum..
În fiecare zi spun Tatăl Nostru
pentru prima dată!
Mulțumesc Doamne!
Și să știi că nu vreau alte minuni!

CAI ALBI

Adun amintiri
precum ziua și noaptea
calc peste ele,
strivirea discriminează eroii.
Cele ciobite mi-au însângerat urmele.
le unesc lacrimă cu lacrimă
ca atunci când învățam
să scriu bastonașe, cerculețe, linii.
Vine ziua neprihănită și tandră
când toate se scurg spre locul
de unde au venit,
precum părinții mei căutând
un loc ferit
de alte urme de pași
să le-n-groape în mine.
Pe țărnul mării
valul aduce adâncul și eu calc cu sfială.

O PRIVIRE SINOPTICĂ ASUPRA IMNULUI ROMÂNIEI

George ROCA

Continuare din numărul trecut

Imnurile naționale ale României, de la începuturi până în prezent

Încă din 1840 s-a simțit nevoia unui imn național pentru a fi cântat, precum în alte state europene de tradiție, la festivitățile oficiale unde apărea domnitorul țării. Desigur că în acea perioadă a prevalat faimoasa „Hora Unirii”, dar fără să fie declarată vreodată imn oficial. Muzica a fost compusă de Alexandru Adolf Flechtenmacher, iar versurile de Vasile Alecsandri:

<https://www.youtube.com/watch?v=V1LZOna5dh4>

Melodia se cântă și în prezent, la 24 Ianuarie, cu ocazia sărbătoririi Zilei Unirii Moldovei cu Țara Românească! După Unirea Principatelor Române, în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, în 1862, s-a instituit un concurs public pentru compunerea muzicii unui imn național. Premiul de 100 de galbeni a fost câștigat de compozitorul și violonistul Eduard Hübsch, cu piesa:

1. „Marș triumfal și primirea steagului și a Măriei Sale Prințul Domnitor” (1862-1884). Melodia nu a avut însă versuri. În prezent această compoziție (foarte cunoscută!)

<https://www.youtube.com/watch?v=Ta9l3Sa8Pcw>

este folosită ca marș de întâmpinare al Armatei României. Este utilizată de asemenea și pentru primirea demnitarilor străini și a politicienilor de rang înalt.

Al doilea imn, „Trăiască Regele”, sau „Imnul Regal”, a fost prezentat în 1884 cu ocazia încoronării primului rege al românilor, Carol de Hohenzollern. Compozitor, același Eduard Hübsch, versurile de Vasile Alecsandri. A fost adoptat oficial în anul 1881 și a fost interzis de către comuniști la 30 decembrie 1947.

<https://www.youtube.com/watch?v=7rZeEoKIOYc>

Iată ce spune istoricul Prof. Dr. Alin Ciupală, despre „Imnul Regal”: „Poate că cel mai aproape de sufletul și de mintea românilor a fost imnul pe care România l-a avut între 1866 și 1947, Imnul regal. Vorbim și de faptul că imnul și ziua națională, care devenise ziua întregii națiuni române, au contribuit la realizarea unei legături mai strânse între dinastia de Hohenzollern și poporul român”. Imnul „Trăiască Regele” a fost, mai târziu, preluat și inclus de către compozitorul George Enescu la sfârșitul lucrării sale „Poema Română”: <https://www.youtube.com/watch?v=1-bVuXsnMqU> (min. 9:40-11:1).

Puțini realizează că „Imnul Regal” are de fapt două părți. Prima parte este „Trăiască Regele” (min. 0:01-min. 1:12) iar a doua parte, este numită „Trăiască Patria!”. (min.1:14-2:14) Prima parte exprima dragostea față de rege, iar cea din urmă exprimă sentimentul patriotic și iubirea de țară. Melodia părții a doua a funcționat fără cuvinte începând de pe vremea lui Alexandru Ioan Cuza și era un imn de întâmpinare a domnitorului precum „Marș triumfal și primirea steagului și a Măriei Sale Prințul Domnitor”. (Este compusă tot de Eduard Hübsch și datează din 1861. Versurile sunt scrise de Vasile Alecsandri în 1881.) Anumite pasaje muzicale sunt reproduse și în compoziția muzicală pentru pian „Rapsodia română” a lui Franz Liszt.

<https://www.youtube.com/watch?v=eLusXgRiAk8>

Legenda spune că marele compozitor austriac ar fi auzit această melodie într-o vizită pe care a făcut-o pe domeniul de la Mircești a lui Alecsandri, în aceeași perioadă când l-a cunoscut și pe Barbu Lăutaru de la care s-a inspirat profund.

2. „Imnul Regal” - Trăiască Regele (1884-1948)

<https://www.youtube.com/watch?v=2HIAoRdyj-8>

Trăiască Regele/ În pace și onor/ De țară iubitor/ Și-apărător de țară. // Fie Domn glorios/ Fie peste noi, / Fie-n veci norocos/ În război, război. // O! Doamne Sfinte, / Ceresc părinte, / Susține cu a Ta mână/ Coroana Română!

Trăiască Patria/ Cât soarele ceresc, / Rai vesel pământesc/ Cu mare, falnic nume. // Fie-n veci el ferit/ De nevoi, / Fie-n veci locuit / De eroi, eroi.

O! Doamne Sfinte, / Ceresc Părinte, / Întinde a Ta mână/ Pe Țara Română!

După instalarea regimului comunist, și transformarea titlaturii țării din Regatul României în Republica Populară Română, s-a impus ideea făuririi unui nou imn care să facă față noilor schimbări politice. În anul 1948, în ziarul „Flacăra” au fost publicate versurile celui de al treilea imn al României, având titlul:

3. „Zdrobite cătușe” (1948-1952)

<https://www.youtube.com/watch?v=YNQ4Qux9NDk&t=10s>

„Zdrobite cătușe în urmă rămân/ În frunte-i mereu muncitorul/ Prin lupte și jertfe o treaptă urcăm/ Stăpân pe destin e poporul!// Trăiască, trăiască, republica noastră/ În marș de năvalnic șuvoi/ Muncitori și țărani și ostași/ Zidim România republicii noi (bis)”

Muzica: Matei Socor, versurile Aurel Baranga
În anul 1953, imnul „Zdrobite cătușe” a fost înlocuit cu:

4. „Te slăvim, Românie!” (1953-1975)

<https://www.youtube.com/watch?v=Y0B8-91fKOY>

„Te slăvim, Românie! pamânt părintesc / Mândre plaiuri sub cerul tău pașnic rodesc.../ E zdrobit al trecutului jug blestemat/ Nu zadarnic străbunii eroi au luptat/ Astăzi noi împlinim visul lor minunat!...// Puternică, liberă, pe soartă stăpână,/ Traiască Republica Populară Română!

Muzica: Matei Socor. Versurile de Eugen Frunză și Dan Deșliu...

5. „E scris pe tricolor Unire” (1975-1977) Proiect.

Prelucrarea după „Pe-al nostru steag e scris Unire”

<https://www.youtube.com/watch?v=kpQx8QaBy6U>

E scris pe tricolor Unire,/ pe roșu steag liberator./ Prin lupte sub a lor umbrire,/ spre comunism urcăm în zbor./ Acel cel luptă grea se teme,/ nu stă între învingători./ Iar noi, uniți în orice vreme,/ am fost, vom fi biruitori!// Din veci străbunii apărători,/ de veacuri românesc meleag./ Noi nu aflăm dușmani în țară,/ primind prietenii cu drag./ În cartea comunistă scrie,/ că asuprirea va pierii./ Prin noi, iubita Românie,/ liberi, în veci va înflori!// Stăpân pe-al său destin poporul,/ de viață dreapta făurar./ Clădește falnic viitorul,/ Urmînd partidul unitar./ Tu Românie Socialistă,/ în lume mîndră vei sui./ În era nouă comunistă,/ etern, etern vei dăinui!

Muzica: Ciprian Porumbescu. Versurile: Autor necunoscut.

Versiunea originală/ Pe-al nostru steag e scris unire,/ Unire-n cuget și simțiri/ Și sub mareața lui umbrire/ Vom înfrunta orice loviri./ Acel ce-n luptă grea se teme/ El însuși e rătăcitor,/ Iar noi uniți în orice vreme/ Am fost, vom fi învingători./ Am înarmat a noastră mână/ Ca să păzim un scump pământ,/ Dreptatea e a lui stăpână,/ Iar domn e adevărul sfânt./ Și-n cartea veșniciei scrie/ Că țări și neamuri vor pieri,/ Dar mândra noastră Românie/ Etern, etern va înflori.

Muzica: Ciprian Porumbescu. Versurile: Andrei Bârseanu.

„Pe-al nostru steag e scris Unire” este un cântec patriotic dedicat unirii Principatelor Române, Moldova și Țara Românească de la 1859. În 1975 Nicolae Ceaușescu a încercat să introducă acest cântec ca imn național al României cu textul modificat de PCR și titlul schimbat în „E scris pe tricolor Unire”, dar în final, după doi anii de tergiversări și a faptul că Albania nu a vrut să renunțe la melodia imnului național (Himni Flamurit), a fost ales ca imn „Trei culori” care a dăinuit până la revoluția din 1989 când s-a simțit nevoia de o nouă schimbare.

6. „Trei culori” (1977-1989)

<https://www.youtube.com/watch?v=bwccqEJMIZYQ>

„Trei culori cunosc pe lume/ Ce le țin ca sfânt odor,/ Sunt culori de-un vechi renume/ Amintind de-un brav popor./ Cât pe cer și cât pe lume,/ Vor fi aste trei culori,/ Vom avea un falnic nume,/ Și un falnic viitor./ Roșu-i focul vitejeiei,/ Jertfele ce-n veci nu pier/ Galben, aurul câmpiei,/ Și-albastru-al nostru cer./ Multe secole luptară/ Bravi și ne-nfrigați eroi/ Liberi să trăim în țară/ Ziditori ai lumii noi./ Iar când fraților m-oi duce/ De la voi și-o fi să mor/ Pe mormânt atunci să-mi puneți/ Mândrul nostru tricolor.”

Muzica și versurile imnului „Trei culori” au fost compuse de Ciprian Porumbescu. Poemul „Tricolorul” a fost adoptat (într-o variantă modificată) ca imn național al Republicii Socialiste România prin legea nr. 33 din anul 1977.

Va urma

ZODIILE INSPIRAȚIEI ÎN VERSURILE RECENTE ALE LUI IOAN GLIGOR STOPIȚA

Anca SÎRGHIE

Continuare din numărul trecut

II. CONFESIUNEA NECENZURATĂ ÎN VOLUMUL „Suflet și infinit”

La doi ani după Îngerul Ionduh. Cartea transparenței mele, poetul Ioan Gligor Stopița ne surprinde cu o nouă apariție, antologia de versuri intitulată Suflet și infinit, editată la CronoLogia, Sibiu 2023, având o copertă sugestiv creată de Ovidiu Repede, ce îndemna la visare și meditație. Sugestia titlului este desprinsă din versurile unei creații de 7 versuri, o terțină urmată de un catren, poezie intitulată tu ești A mare..., unde putem repera cuvintele-cheie: ”tu ești doar suflet/ eu doar infinit/ melodie și sunet/ până la sfârșit”. (p. 99) Zodia inspirației stă sub spectrul seducției erotice, de unde ruminăția cu repere diversificate imagistic. Ceea ce aduce noua carte este o infinitate de trăiri din zona erosului, una inexistentă în volumele anterioare. Cele două substantive ce alcătuiesc titlul apar mai convingător în poezia prea tânăr m-am însurat... , o confesiune tulburătoare în care sunt înserate elemente de biografie emoțională, autorul mărturisind că iubirea lui supremă este cea pentru poezie. Versurile nu mai au rimă, cuvintele așezate în strofe inegale dovedind că ”adolescentul nebun”, care s-a apropiat de poezie a trăit o experiență existențială ce i-a decis destinul: ”căutam de zor prin cărți/ cutreieram biblioteci/ și librării/ învățam să calc sfios/ în templul poeziei/ și al iubirii// sufletul își căuta infinitul// infinit și suflet/ suflet și infinit”.

După meditația gravă de până acum, poetul ne întâmpină cu niște flashuri în care imaginea se croiește cel mai ades într-o sinuoasă structură de vers, dar rămâne constantă bucuria reflexivității metaforizate. Titlurile se constituie drept primul vers, ceea ce sporește emoția lectorului, stârnindu-i curiozitatea. Apreciem că este un interesant mod de punctare a ideii și, în mod practic, o șansă de a scăpa de cazna alegerii titlurilor, dar nu trebuie renunțat la asigurarea unei unități a formulării de care un titlu are nevoie. În titluri precum: să privesc înapoi în, să nu lăsăm sufletul în, visul poetului de, sufletul întreg și, două brațe de, o înserare de, sfiori de cocori pe, priveam adânc în, mă ridic pe funii de, arborele sephiroth cu, lasă-i pe ai tăi și, în aula goală a etc. etc.

ultimul cuvânt se putea suspenda, avantajând echilibrul formulării.

Dintru început, Gligor Stopița lansează o temă existențială majoră, dilema nedezlegată, afișată chiar în titlul nu știu ce voi fi... enunț terminat în primul vers ...” după moarte”. Nu trebuie să fii Shakespeare, care rostea prin Hamlet celebrele cuvinte „to be or not to be”, ca să te întrebi omeneste ce metamorfozare aduce moartea. Privind retroactiv, Gligor Stopița are puterea de a-și înțelege destinul lumesc asumat și concluzia este transparentă: „în viață am fost/n umil cerșetor/ totdeauna flămând/ de empatie/ cum poetul/ de muza pentru poezie”. Din versuri se desprinde o sete a apropierei de oameni, spre care a venit „cu inima-n palmă și zâmbet de iubire”. Este o proiecție luminoasă a metaforicului cerșetor de sentimente, pusă în raport cu ceea ce va deveni prin moarte, adică „un foton/ dintr-o rază de soare/ înfășurat în legendă și mit”. În infinitul Universului, el, omul, este doar o fărâamă, un foton. Se știe că foton este cuvântul creat în 1926 de fizicianul american Gilbert Lewis, numit și cuantă de lumină. Conform DEX-ului, el „este particula elementară responsabilă pentru toate fenomenele electromagnetice”. Dar în viziunea lui Gligor Stopița, această particulă întrupată în ființa umană este una ce se perpetuează pe calea mitului, iar aceasta trebuie percepută ca forma supremă a dăinuirii omenescului.

Poetul își cântă neputința, când se mișcă printre ”lucruri deșarte”, el simțindu-se neștiutorul „anesteziat cu răutate”. Inspirat parcă din atmosfera beligerantă a prezentului, prima alcătuire începe astfel: „am trăit și vremurile.../ morții/ prin găuri de cârțițe roșii”. Metafora finală adună în ea tot câmpul semantic al strofei: „sub coaja gândului/ spaime sleite-n făptură/ în clocotitoare abisuri/ din codrii de zgură.” Oare nu așa ceva se produce pe câmpurile de război din lumea zilelor noastre? Ideea este reluată cu aceeași discreție în poezia vara asta ne-a arătat..., unde un canicular anotimp estival înspăimântă nu numai prin sărăcia amenințătoare, ci și pentru că „traseele sale din împărăția norilor/ pe drumul cocorilor/ au fost ocupate de nave cosmice/ și bombardiere atomice”. A nu se înțelege că cititorii vor găsi în noua carte a domnului Stopița vreo cronică a evenimentelor actualității. Nicidecum. Într-o căutare existențială ca aceasta, chiar renumitele case cu ochi ale Sibiului îl înspăimântă, chemarea fiului de țăran, salvarea sa, mergând spre țăramul rustic, care îl îmbie cu „ținutul regal/ de coaptă prună”, acolo unde simte îmbrățișarea cerului cu pământul, ca să audă bătând inima satului.

Preocupat să definească statutul poetului, aceasta fiind una dintre dimensiunile axiale ale volumului, el înțelege că numai copilărindu-te „cu gândul înaripat”, cum afirmă în rușinea de a fi poet...(p. 31) , bucuros să urmărească „zmeul luat de vânt/ sub cerul albastru/ al cuvintelor”, el își împlinește menirea, călătorind fără oprire prin tainica lume a slovelor. Poetul se simte un Sisif, un alergător de cursă lungă printre ”spinii vieții”, dar

luând în mod neașteptat un ton umoristic în poezia ce țănoș trece...el creionează un primar abuziv, care „nu-i decât un drac/ împelițat/ aruncat pe pământ/ de o mână divină// un înger negru/ tăvălit prin faină”. Iată o rezolvare artistică fericită pentru sarcasmul amar din care s-au născut aceste versuri.

Cel mai bogat filon liric al noului volum este cel erotic, cupidopoemele sale prezentând un spectru larg al trăirii. Nimic din acel „fluviu de candoare revărsat cu delicatețe și farmec”, cum definea Adrian Rachierul erotica lui Mihai Merticaru, ci o vigoare unui sentiment copleșitor în elan ca și în eșec. Lăsându-și simțirea să se dezvăluie necenzurată de filtrele lucidității, poetul neînțeles în iubire mărturisește cu nostalgie: „visele mele sunt.../ vise duse/ până la stele/ ce-au ars/ și s-au făcut scrum/ în vatra inimii mele”. Se decantează astfel regretul neînțeleșelor elanuri sufletești: „dacă aș ști că.../ numai o parte/ din cât ești tu în mine/ aș fi eu în tine/...aș cutreiera mările/ și oceanele/ pe valuri și-n adâncimi/ călare pe delfini”. Cu un sentiment saharian al pustiuului sufletesc care îi secătuieste în prezent ființa, el retrăiește momentele începutului, căci într-o oglindă retrospectivă „ploua parfumat cu.../ uimire / când te-am întâlnit/ într-o seară senină/ dulce iubire”. Memoria sa emotivă a păstrat intacte toate momentele aceluia eveniment de incantație cosmică: „cum pământul/ se unește cu cerul/ în zare/ două trupuri/ s-au unit strâns/ în îmbrățișare// ploua în noi/ cum în mireasă și mire/ cu picături mari/ de iubire/ cosmic incendiu/ revărsându-și nurea/ în trupul meu/ tremurând/ la glezna pădurii.” Metafora personificată din final confirmă o preferință a poetului pentru această figura de stil ce, în general, dă viață imaginii artistice în versurile lirice. Am preciza că în lipsa ei, a metaforei, cu rare excepții, cuvintele mânuite de condeierii zilelor noastre nici nu devin adevărată poezie. Metaforele în acest volum sunt cele mai surprinzătoare, ca să cităm exemplificator doar „tâmpla verde a cuvintelor”, „aula goală a trupului meu”, „pânze de cramă”, „bezna roșie” pentru ideea de comunism, „delta inimii”, „orizontul buzelor tale”, „fântâna inimii mele”, „făptură de amforă”, „scrumul dimineții”, „păduri de cuvinte”. Semnalăm și câteva comparații rare („giulgiul ce mă va înveli/ cum copertile de carte”) sau personificarea „o pădure parcă scoasă din minți”. Consider că termenii populari alternează cu neologismele, într-un perfect echilibru. Gligor Stopița are simțul muzicalității versului, chiar dacă nu experimentează performanța prozodie a clasicilor.

Fără îndoială, Suflet și infinit este cea mai sinceră carte a lui Gligor Stopița. Având un sentiment acut al trecerii timpului, poetul unește începuturile de viață, acea vreme când „raiul încă nu părăsise/ pământul și oamenii”, printre care se plimba Dumnezeu și Sfântul Pătru, cu prezentul, văzut ca o panoramă care îi dă sentimentul că „viața se scurge/ cu amurgul în gheare.” (să privesc înapoi în...) Acum, el nu se mai dorește un artist livresc,

sofisticat, nici portavoce a lui Ionduh, ci este animat doar de o liminară sete a mărturisirii. Partitura iubirii care se stinge, așa cum a început, atinge într-o succintă monografiere toate nuanțele erosului. Găsim o adevărată descătușare, încredințată de poet cuvântului. Aproape de versurile licențioase eminesciene este poezia mai ții minte, Mărie?, unde poetul plonjează în universul rustic, cel mai propice cadru natural, cum magistral o intuise deja Eminescu în Sara pe deal. Părăsind lirismul deziluziei, bărbatul retrăiește în amintire bucuria juisării, ca rod al unei stări sufletești naturale, definind omenescul. Nicio teamă de judecata spiritelor pudibonde. Așa cum în cel mai frumos poem de dragoste al Antichității, Cântarea cântărilor, iubita era descrisă cu elementele proprii lumii pastorale, ea având dinții ca mioarele și gâtul ca Turnul Galaadului, Măria iubirii din amintirea poetului hârtibăcean are dinți ca fierăstrăul „și gura de secere și coasă”, șolduri de mână și „țâțe de iapă fătată”. Eroticonul poetului se completează cu scene incendiare: „mai ții minte/ cum ne tăvăleam/ sus pe deal/ tu ca o iapă/ eu ca un cal/ prin ierburi cu sânziene și maci/ și ne iubeam în draci?”. Este o franchețe ce i-a lipsit lui Eminescu, a cărui pudoare l-a oprit să exprime în cuvinte bucuria actului sexual, atunci când conchidea: „Ne-om răzima capetele unul de altul/ și surâzând vom adormi sub înaltul, vechiul salcâm./ Astfel de noapte bogată,/ Cine pe ea n-ar da viața lui toată?” Socotim că poetul Stopița dă o replică acestei candori platonice, specifice romantismului. Cel mai mult mi-a plăcut imagistic scena ce urmează în remember-ul bărbatului înflăcărat: „mai ții minte, Mărie/ când mergeam în vie/pe înserat/ și aruncam cu stele / peste sat”. Consecvent universului evocat, poetul continuă: „luna o tăiam/ în felii de mămăligă/ rotunde/ pe care le ungeam/ cu unsoarea nopții/ fecunde”. Marta Petreu care își mărturisește lehamitea încercată în timpul actului sexual, cu bărbați asudați, „sub care am scâncit (din voluptate sau din politețe)... M-am culcat cu ei pe apucate” (Falanga), s-ar rușina să asculte poezia de incendiară trăire omenească a lui Gligor Stopița.

Carte a unei confesiuni totale, din care nu lipsește niciunul dintre straturile arheologice ale dragostei, „Suflet și infinit” ilustrează și stingerea sentimentului, atunci când „într-o poveste de iubire/ numele tău e Dezamăgire”. Cauza descumpănirii este lipsa de curaj de a mai păși pe ape/ unde vin unicornii să se-adape”. Făcându-și o observație autoscopică, poetul recunoaște că „... n-am putut călca/ pe valuri de iubit/ ca pe niște dale grele/ de granit/ în ispită mersului/ pe ape/ unde vin unicornii/ să se-adape”. În poezia Adolescenți pe mare, Nichita Stănescu închipuie tinerii care învață să meargă pe valuri în picioare, pregătindu-se astfel să intre în viață. Dar la Stopița, dimpotrivă, sensul mersului pe valuri este un ideal erotic. Acesta se va reîmplini în toamna vieții: „ai venit iubire/ cum lacrima izbăvitoare/ din ochiul lui Dumnezeu// cu inima de catifea/ caldă și

roșie/ brodată cu arnici/ în care să mă nasc/ cum un zeu” (ai venit iubire). În cea mai frumoasă poezie de dragoste a volumului, o iubire imponderabilă acționează ca o forță cosmică, parcă în ciuda vârstei târzii la care se află poetul: „vom locui în locuri fără gravitații/ unde vom atinge stelele cu mâna/ ne-om înveli cu razele din aștri/ și o făptură fi-vom numai una...” (la tine) Alături cu o asemenea muză frumoasă („ca tine nu e nime-n lume nime nime”), sufletul întinerește, fericit să primească darul suprem al iubirii.

Cheia de înțeles a temei constă în ideea, prezentă splendid și la Eminescu, anume că împlinirea trăirii erotice o aduce creația artistică: „iubito.../ pe unde pașii tăi/ te duc/ prin ce pustie/ când îmi clădești/ altare-n miez de noapte/ la care să te-nchini/ să-mi dărui mie/ harul pentru versuri/ ce n-or cunoaște moartea”. Ritualul executat de muză, în viziunea originală a lui Stopița, are ca repere cuvintele, din care se edifică minunea dumnezeiască: „când nudă te plimbai / printre cuvinte/ eu te priveam/ cum îți clădești altarul/ de unde invocai/ să vină harul// apoi, șopteai urechii/ sfinte jurăminte!” (era târziu când...) Inspirația îndumnezeiește cuvântul și autorul metaforizează definiția versului poetic: ”cum dintr-o coastă/ cioplită de un zeu/ poemul-casa noastră/ sfântă cazarmă/ în care loc mai are/ numai Dumnezeu!” (iubito...). În lirica poetului găsim, așadar, toate ipostazele iubirii, de la aspirația spre idealul imaginat cu ardoare și elanul începutului până la împlinirea, pe care Stopița o proiectează cosmic.

Dar, din calendarul erosului nu lipsesc nici momentele de negare, când ruptura finală pare iminentă. Atunci „îți dau înapoi.../ toate amintirile/ și jurămintele/ la marginea zilei de jar// și-mi strâng/ toate visele/ în tăcerile/ ce le voi lua cu mine/ în asfințitul crepuscular” (îți dau înapoi...). Ruptura este una sfâșietoare: „săbie-ți trece prin suflet/ cuțit în inimă crestează/ când cel de lângă tine/ nu mai contează...// nu mai contează!” În cea mai lungă alcătuire poetică a volumului, sufletul bărbatului îndrăgostit este atât de încăpător, încât, în mod ingenios, cuprinde nu doar „iubirile ucise”, ci și pe cele încă „nenăscute”. Poetul reproșează distonanța apărută în viața cuplului, „când numai unul/ sincer/ va suferi-n tăcere/ celălalt/ doar suflet/ din găurit dolar!” (în mine plâng iubirile ucise...) Dacă armonia cuplului este perfectă, iubirea devine o realitate astrală, propulsând creația. Atunci când „din îmbrățișarea nopții/ neantul e tot mai viu// pe cerul vieții noastre/ se nasc stele// la lumina lor scriu” (iubito). Poetul are orgoliul de a învinge moartea cu slova sa măiastră. Poezia lasă-i pe ai tăi și... conduce într-un crescendo spre concluzia „lasă-ți pe ai tăi/ și urmează-mi mie/ zice poetul// cu seninătate/ te voi zidi în poeme/ ce nu vor fi șterse/ de vremuri/ și vreme// în Eternitate”.

Din zodia spectrală ca ipostaze ale omenescului nu putea să lipsească nici apusul vieții, care smulge poetului accentele cele mai dramatice. Amenințătoare apare

însingurarea bătrâneții, metaforizată în mod inspirat în poezia fii așa cum..., unde el se imaginează așezat „la cina de taină a singurătății/ când grele-s cerurile inimii/ și degetele mâinii lui Dumnezeu/ pipăind prin ființa ta”. Copleșitoare emoție omenească, transmisă metaforic!

Un filon plin de candoare, definitiv pentru viziunea lui Gligor Stopița, este cel al evocării lumii satului, aceasta fiind adusă de „ecoul tropotului de cal”, nemaiîntâlnit în cotidianul prezentului. În centrul acestui univers rustic, poetul plasează „casa și șura din curte/ chiar și grădina cu trandafirii”, metaforic transfigurate în „corăbii în mijloc de furtună/ pe apele învolburate ale amintirii.” Pe panorama satului se proiectează însăși figura lui, a copilului de altădată: „încă port pe umăr.../ traista țărănească/ cu Abecedar/ și Aritmetica/ țesută în război/ de mama mea”. Chipul mamei a făcut în literatura română o carieră glorioasă, dacă amintim fie și numai versurile lui Eminescu și Coșbuc. În viziunea poetului din Ghijasa, chipul mamei sale se construiește metaforic „cu făptură de amforă/ în inimă de prescură/ și suflet curat/ de anafură”. Apariție matricială, încadrată în peisajul rustic, mama „e tot mai grea de pietrele/ ascuțite/ pe care le-a adunat/ și de pământul/ pe care/ cu tălpile goale a călcat// un marsupiu pământesc/ pântec al mormântului/ cu făptura ei de cristal”. (încă port pe umăr...) Amestec de materialitate și suflet, mama este o prezență ubicuă în existența fiului ei, călăuzindu-i protectoare pașii: „am să o port în lung-largul/ și jur-împrejurul/ pământului/ călăuzit de o stea/ până mă va chema/ lângă ea.” O mai emoționantă imagine a mamei nu cunoscm în poezia română contemporană, unde mulți mânăuitori ai condeiului cad în capcana clișeeilor, nedepășind granițele imaginilor convenționale.

Există câteva texte care ar putea să lipsească din cartea aceasta, pentru că ele nu depășesc stadiul de crochiu liric. Sunt de preferat alcătuirii scurte ca au ruginit și..., formată din 4 distihuri și un catren, cu o inspirație metaforizată, cum „mustul fierbe aprig/ în pânțele de cramă” sau „se lasă nori de vată/ pe munții-n armură..”. Motivul măruului de lângă drum, cu care a făcut furori Mihai Beniuc în plin proletcultism, găsește o rezolvare inedită în poezia priveam adânc în..., ca dovadă că hârtibăceanul nostru frecventează poezia contemporană, dar nu la modul epigonic. Pe mai departe, Nichita Stănescu, Marin Sorescu se numără printre preferații lui. Noul volum deține semne certe că poetul se caută pe sine, încrezător în izbândă, pentru că deține puterea inovației, ca textură a imaginii lirice.

SĂ IUBIM POEZIA

Liliana Badea

Nicolae TOMA

O nouă carte marca Liliana Badea, cu titlul *Vise printre anotimpuri*, se adaugă la cărțile pe care le-a scris și nu oricum, în opinia mea se ridică deasupra celorlalte și mi se pare firesc să fie așa, cu fiecare volum de poezie urcă spre o înțelegere mai profundă a sufletului și a sentimentelor de femeie trecută prin viață, iar valoarea expresiei

poetice devine tot mai puternică.

Primul poem reprezintă un concept filosofic răsfrânt prin prisma timpului. Viitorul se naște din trecut și prezentul poate defini viitorul, trei coordonate ale acestui timp și încărcătura metaforelor ne arată percepția unei femei față de această ireversibilă trecere, legată de viața noastră și modul cum transmite aceste gânduri creează o legătură între un cititor pătimaș de poezie și autoare.

În această atmosferă gravă, în care timpul se rostogolește fără istovire, apare speranța, care luminează întregul poem cu o sclipire divină: „Privește astăzi către mâine cu inima și gândul / Din zilele știute – din zile ce-au trecut” (Se-ntoarce viitorul).

Un citat din alt poem „Cu fiecare clipă suntem mai săraci” (Cu fiecare clipă) dezvăluie momentul când constatăm că atunci când ne naștem suntem bogați, avem o viață și o trăim după un destin mai mult sau mai puțin ales, dar cu fiecare zi care trece devenim tot mai săraci cu timpul care ne-a rămas. Ideea că noi, ființele umane, suntem puternici până în clipa când ne dăm seama de fragilitatea noastră mă determină să cred că autoarea se zbate să înțeleagă ce se întâmplă cu noi, adevărate minuni ale vieții.

De altfel, tumultul vieții ne face să uităm trecerea noastră spre alte sfere, fiindu-ne venit să nu ne pierdem prin supoziții și închipuirii deșarte, după cum rezultă din versurile: „În zbciumul nostru uităm însă / Că de fapt coborâm în noapte / Și cu fiecare zi suntem mai departe / Și cu fiecare clipă suntem mai aproape ...” (Cu fiecare clipă).

O altă temă este pădurea, pe care o vedem și nu știm (noi, cei de la oraș), ce este dincolo. Printre copaci se poate visa și ajungi să te pierzi încercând să înțelegi ce se întâmplă în momentul saturației simțurilor și în ajutorul nostru vin versurile: „Mă uit către tine, prin ceața de fum / Și văd doar o umbră care dispare în drum. / Mă-ntorc către soarele, palid acum, / E rece, e iarnă și totul e scrum. / Privesc din nou către drumul din față / Și-ncet, cărarea dispare în ceață” (Umbre - Visul pădurii de cristal). Această imagine poate fi și o despărțire de ființa iubită,

de un sentiment sau o emoție, care în corelație cu iarna, cărarea, soarele palid, ceața, ne transformă în martori tăcuți, deoarece înțelegem tremurarea sufletului după o pierdere irecuperabilă.

Unele poeme se detașează de starea ei sufletească, dar această stare se suprapune peste unele întâmplări nefericite. Când a ars Catedrala Nôtre-Dame de Paris (în urma incendiului din 16.04.2019 care a distrus-o parțial), a încercat să înțeleagă neputința omului în fața unei urgii oglindite în ochii ei de poet: „Mulțimea mută e neputincioasă. / Privește-n gol și gol e locul / În care ieri, privea trecutul de acasă, / Iar azi domnește numai focul ...” (Nôtre-Dame de Paris).

Într-un poem scrie despre Bărăgan cu trimitere la scriitorul Marin Preda și prin metafore creează o imagine tulburătoare a mării câmpii române. Un pictor bun ar putea picta un tablou după citirea acestor versuri.

Adeseori întâlnim tema toamnei și alăturată unor gânduri, dă de înțeles că a ajuns să înțeleagă semnificația acesteia. Cu siguranță că unele sunt pasteluri, fiindcă are un ochi de pictor, și o vezi aievea de parcă ai participa la o ceremonie a culorilor: „Și-amestecă culorile-n copac” [E toamnă iar (2)].

Majoritatea temelor poetice sunt legate de existența noastră, de gândurile care ne frământă pe toți, dar numai unii își pot exprima ca un cântec îndoiala. Există mai multe întrebări decât răspunsuri, dar ele sunt spuse cu inima și sufletul.

O preocupă timpul, care ne urmărește peste tot. O coordonată existențială la care ne raportăm în fiecare clipă. Am putea afirma că e jalonul existenței noastre și, alăturat unor detalii, creează o energie specifică creatorilor adevărați de poezie. Pentru a înțelege analogia, citez patru versuri semnificative: „Se-aud cocorii timpului trecând, / Se-aude ploaia-n cer plângând / Și soarele în stropi curgând, / Se-aude gându-ncet visând” (Se-aud cocorii-n timp trecând).

O mare tristețe țâșnește aproape din fiecare poem. Nu știu dacă undeva în sufletul autoarei este ascunsă o mare dezamăgire, care poate îmbrăca diferite forme de regret, dar priceperea așezării emoțiilor într-un decor trist dă putere metaforelor și cuvintelor, ceea ce pe un cititor avizat îl face să vibreze și să înțeleagă mai mult și să simtă versurile ca pe un cântec de inimă rea.

Versul clasic o prinde bine și acest stil poetic o reprezintă. Am ajuns la această constatare după mai multe cărți citite și pot să vă asigur că sunt puțini care excelează în poezia cu rimă. Dar Liliana Badea se exprimă cu ușurință, alegându-și stilul poetic.

Poemele din această carte sunt elaborate, nimic nu este la întâmplare și pe lângă faptul că versurile pot trezi emoții și sentimente, mai au o calitate în plus: creează imagini și toate acestea împreună declanșează plăcerea de a citi. Nu e o poezie pentru oricine și afirm că doar cititorii înrăiți pot să o înțeleagă, pentru ei versurile vibrează și îi ridică deasupra înțelegerii obișnuite prin care înoată o mare parte dintre noi.

Aș putea spune fără rezerve că în această carte am descoperit o poezie elitistă și nu pot decât să mă bucur că sunt primul care scrie despre această carte și am încrederea că vor urma și alte cărți, dacă nu mai bune, măcar la fel.

POEME

Ion Iancu VALE

EU CA UN FLUID

Ai întrebare a seară
ce sunt, cine sunt?
Dar tu nu vezi oare cum curg?
Căci ce mai curge?
Curge apa, lumina și timpul
Cântecul, sângele, gândul ...
Fă-ți sufletul zăgaz
Și mă oprește, iubito
Să ai și tu,
Unde-ți scâlde nesomnul.
Zăgăzuiește-mă, oprește-mă!
O, e atât de greu
Să curgi în neștire, mereu.
Doar pietrele din râu o știu
Și eu.

CAPTIVUL

e umbletul zvâcnet
și camera cub de gheață fără ferestre
doar o ușă grea, zăvorâtă, se vede
pe care scrie ca o arsură
„ieșirea imposibilă”
iedera lungă a mucegaiului
linge pereții înalți și umezi
pe alocuri pânza fină a păianjenilor
se agață precum teama de gând
pe tencuiala instabilă
în mijloc, un tron împărătesc aurit, așteaptă
cu coroana și sceptrul
așezate pe o pernă de atlas verde
dar el nu le dă nici o atenție
se întreabă unde este răsăritul
și de ce nu-l vizitează nimeni
și tot așteaptă, așteaptă fără să știe
că pe cealaltă parte a ușii stă scris
„intrarea interzisă”

TEAMA

să nu te poți opri la marginea nopții
și să te împleticești,
prin iarba ei groasă
fugărit de pasărea cu cap de broască
să ți se pară cerul refugiat
dincolo de puterea sfântă a ochiului
să-ți privești mâinile
și să nu știi ale cui sunt
să te uiți în oglindă
și să nu-ți dai seama

cine te privește din ea
să alergi prin mulțime
de la o dimineață
la altă margine de țară
și să nu te recunoască nici frații
să intri în casa ta
și ai tăi să strige: „- Hoții!”
să plângi când ceilalți râd
și să râzi singur, cu ușa închisă
să ți se facă privirea arcan
și să nu găsești un zâmbet pentru tine
nici măcar în moarte
iată ce înseamnă teama

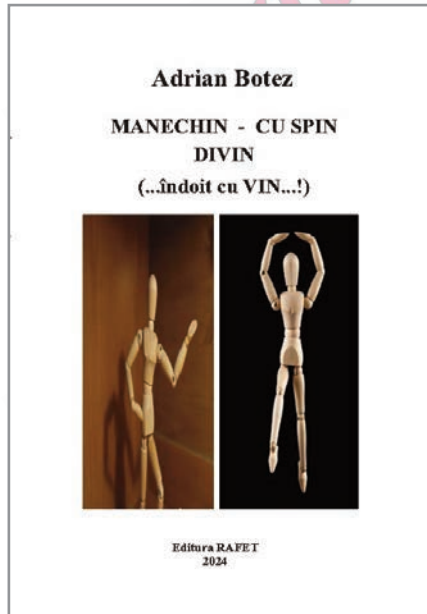
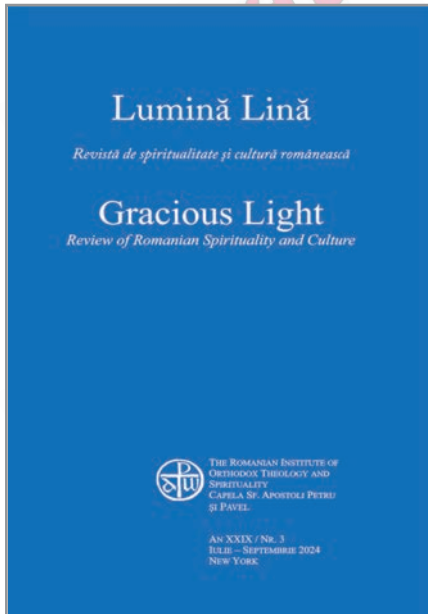
EXECUȚIA

înarmat cu una
din cele mai moderne arme
s-a hotărât odată
să comită o execuție în masă
se aflau în fața zidului
câte o părticică din părinții lui
din nevasta lui, din frații lui
și toți copiii lui înfrunțiți
câte o părticică din prietenii lui
și toți dușmanii întregi
își reglă arma pe foc automat
și începu să secere
deodată îl fulgeră un gând
„dacă în fața ucigătorului tir
s-o fi găsind și vreo părticică din mine?”
aruncă arma și întrebă țipăt
„e cineva rănit acolo?”

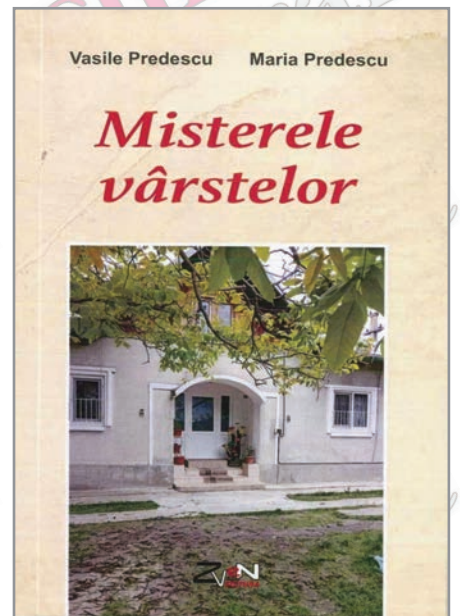
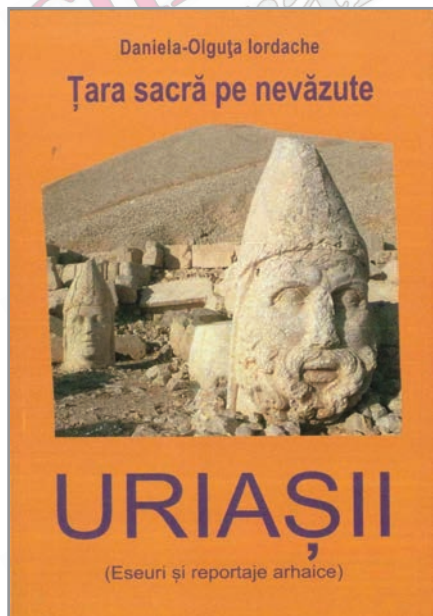
OPRIREA DIN ZBOR

astă noapte m-am regăsit
cu iubita mea
și în întunericul stivuit impecabil
a explodat deodată o lumină cosmică
a trebuit să deschidem
ușile și ferestrele
lumina aceea fluidă
a năvălit în stradă și a inundat-o
n-am rezistat miracolului
și am ieșit și noi sa dantuim
printre fluturi și libelule de hiacint
buni, ignoranți și vulnerabili
ca abia ieșiți din ou
la un moment dat
am vrut să zburăm mai sus,
mai sus decât fluturii
și decât libelulele de hiacint
dar ne-a oprit cocoșul-giruetă
de pe acoperiș, zicându-ne:
întoarceți-vă
întoarceți-vă și intrați în casă
căci se vor supăra oamenii,
se vor supăra oamenii aceia
cu nasturi noi, la vestoane...

Climate literare

Cărți din biblioteca revistei Climate literare

Cogito

„Fiecare civilizație depinde de calitatea indivizilor pe care îi produce.” - Frank Herbert

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;
web site: <http://climate.literare.ro>

www.zen.ro | zen.print@gmail.com | tel: 0345 401 330 | mobil: 0765 464 304